New Concept Pāli

Bhikkhu Dharmagupta

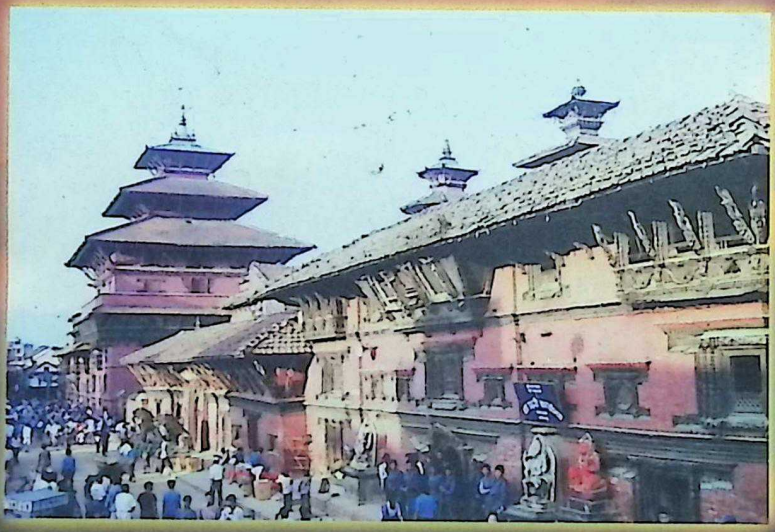

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Contents

The Pāli Alphabets 1
Ucchu 4
Aputtakaseṭṭhi 5
Mahātissatthero 5
Samipajappanaṁ 6
Vivādāpannā dve uddā 7
Kosalaraññño 8
Kāyo bahusādhāraṇo 8
Disākāko 9
Visaṭṭhabhariyo Puriso 10
Bahubhāṇī purohito 10
Daharabhikkhu 12
Suddhodana 13
Sammajjanatthera 15
Bhāgineyya-saṅgharakkhita 16
Pūtigattatissatthera 18
Cakkhupālatthera Vatthu 20
Maṭṭhakuṇḍali 24
Thullatissatthera 26
Kālīyakkhinī 28
Pesakāradhitu 31
Sumedhapaṇḍito 32
Buddhakārakā dhammā 36
Kokasunakhaluddaka 38
Atītakamma Vatthu 40
Desanā Mālā 43
Buddho 48
Tenses 49
The Prepositions (Avyaya) 52
Namāmi 53
Sīlamsamsam 55
Sandhi = Combination 56

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection

Namo Buddhāya

New Concept Pāli

The Pāli Alphabets

The eight vowels:

A Ā I Ī U Ū E O

The thirty-three consonants:

K KH G GH Ṅ
C CH J JH Ñ
Ṭ ṬH Ḍ ḌH Ṇ
T TH D DH N
P PH B BH M
Y R L V S H Ḷ Ṁ

Read the following sentences:

Buddhaṁ saraṇaṁ gacchāmi.
Dhammaṁ saraṇaṁ gacchāmi.
Saṅghaṁ saraṇaṁ gacchāmi.

To the Buddha I go for refuge.
To the Dhamma I go for refuge.
To the Sangha I go for refuge.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

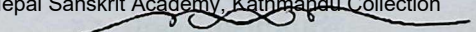

Komalarammā yaṁ pāli bhāsā,
Bhagavā dhammaṁ desita vācā,
Pīti mudāraṁ denti janānaṁ,
Passatha etaṁ sundara bhāsā.

Paṭhamā

Sisso paṭhati.
Ācariyo vāceti.
Buddhaghoso likhati.
Evaṁ buddhā vadanti.
Puññāni vaḍḍhanti.

Dutiyā

Buddho dhammaṁ deseti.
Sāmaṇerā māsaṁ sajjhāyanti.
Ācariyā sattāhaṁ nisīdiṁsu.
So gāmaṁ gacchati.
Ahaṁ phalāni khādiṁ.

Tatiyā

Buddhena desito dhammo.
Ācariyena dinno ovādo.
Khaggena rukkhaṁ chindati.
Dāsena sunakho dissate.
Brāhmaṇo dāsena gacchati.

CC-0. Nepal Bangla Academy, Kathmandu Collection

Catutthī

Mātā yācakassa phalaṁ dadāti.
Buddho lokahitāya dhammaṁ deseti.
Sissānaṁ anaj̃jhāyo ruccati.
Na samattho dārabharaṇāya.
Tvaṁ dārakānaṁ dhanaṁ dehi.

Pañcamī

Tumhe gāmasmā āgacchatha.
Mayaṁ corasmā bhâyāma.
Bhikkhu vihārasmā gacchati.
Dārakā sunakhehi bhāyanti.
Te nagaramhā nikkhamiṁsu.

Chaṭṭhī

Ācariyassa putto hasati.
Sissānaṁ potthakā patanti.
Gāmassa manussā naccanti.
Nagarassa manussā pājenti.
So divasassa tikkhatuṁ khādati.

Sattamī

Ākāse sakuṇā vicaranti.
Pabbate sīho tiṭṭhati.
Tilesu telaṁ vattati.
Kumbhe bhattaṁ pacati.
Musāvāde pācittiyaṁ.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection

Ālapana

Sāmaṇera! Kiṁ paṭhasi?
Dāraka! Mā evaṁ kari.
He mitta! Kuhiṁ gacchasi?
Sahāyā! Passa imaṁ sappaṁ.
Putta! Mā āgaccha.

Cattāro kho me daharā'ti na uññātabbā, na paribhotabbā.
Khattiyo, Urago, Aggi, Bhikkhu.

Kalyāṇamitto aṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ bhāveti.

Satañca dhammo jaraṁ na upeti.

Kesaṁ nu kho piyo (rakkhito) attā, kesaṁ appiyo (arakkhito) attā?
Ye ca kāyena vācāya manasā sucaritaṁ caranti, tesaṁ piyo (rakkhito) attā.
Ye ca kāyena vācāya manasā duccaritaṁ caranti, tesaṁ appiyo (arakkhito) attā.

UCCHU©

Bhikkhu: Kuto ābhataṁ upāsakā?
Upāsako: Ucchukhettato bhante!
Bhikkhu: Kiṁ tattha ucchu madhuraṁ?
Upāsako: Khāditvā bhante! jānitabbaṁ.
Bhikkhu: Upāsakā! bhikkhussa ucchuṁ dethā'ti vattuṁ na vaṭṭati.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Aputtakasetthi①

So sāvatthiyaṁ kālaṅkato. Tassa asīti satasahassāni hiraññāni ahosi. So kaṇājakaṁ bhattaṁ bhuñjati, sāṇaṁ vatthaṁ dhāreti, jajjararathakena yāti, paṇṇachattaṁ dhāreti. Pasenadi kosalo taṁ aputtakaṁ sāpateyaṁ rājantepuraṁ āharitvā yena bhagavā tenupasaṅkamitvā bhagavantaṁ āroceti. Bhagavā 'evametaṁ mahārāja! Asappuriso uḷāre bhoge labhitvā nevattānaṁ sukheti pīṇeti, na mātāpitaro sukheti pīṇeti, na puttadāraṁ sukheti pīṇeti, na dāsakammakāre sukheti pīṇeti, na mittāmacce sukheti pīṇeti, na samaṇabrāhamaṇe sukheti pīṇeti. Tassa te bhoge aparibhuñjamāne rājāno haranti, corā haranti, aggi ḍahati, udakaṁ vahati, appiyā haranti. Tassa te bhogā amanussaṭṭhāne sītodakā pokkharaṇī viya.

Lobho doso ca moho ca, purisaṁ pāpacetasaṁ,
Hiṁsanti attasambhūtā, tacasāraṁva samphalaṁ.

Mahātissatthero②

Thero anurādhapuraṁ piṇḍāya carati. Ekā kulasuṇhā sāmikena bhanditvā kālaseva gehā nikkhamitvā ñātigharaṁ gacchati. Antarāmagge theraṁ disvā vipallatthacittā mahāhasitaṁ hasi. Thero 'kimetan'ti olokento tassā dantaṭṭhike

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

asubhasaññaṁ paṭilabhitvā arahattaṁ pāpuṇi. Tena vuttaṁ:

Tassā dantaṭṭhike disvā pubbasaññaṁ anussari,
Tattheva so ṭhito thero arahattaṁ apāpuṇi.

Sāmiko'pi kho panassā anumaggaṁ gacchanto theraṁ disvā 'kacci bhante! itthiṁ passathā'ti pucchi. Taṁ thero āha:

Nābhijānāmi itthī vā puriso ito gato,
Api ca aṭṭhisaṅghāto gacchatesa mahāpathe.

Samipajappanaṁ③

Eko kira bhikkhu bhuñjitukāmo upāsikāya gehaṁ pavisitvā nisīdi. Gharaṇī taṁ disvā adātukāmā taṇḍulā natthī'ti vatvā taṇḍule āharitukāmā viya paṭivissakagharaṁ gatā. Bhikkhu pi antogharaṁ pavisitvā olokento kavāṭakoṇe ucchuṁ, bhājane gulaṁ, piṭake loṇamacchaphāle, kumbhiyaṁ taṇḍule, ghaṭe ghataṁ disvā nikkhamitvā nisīdi. Gharaṇī taṇḍule nālatthaṁ'ti āgatā. Bhikkhu 'upāsike!, ajja bhikkhā na sampajjissatī'ti paṭikacceva nimittaṁ addasaṁ'ti āha. Kavāṭakoṇe nikkhitaṁ ucchuṁ viya sappaṁ addasaṁ, taṁ paharissāmī'ti olokento bhājane ṭhapitaṁ gulapiṇḍaṁ viya pāsāṇaṁ, leḍḍukena pahaṭena sappena kataṁ phaṇaṁ piṭake nikkhitaloṇamacchaphālasadisaṁ, tassa taṁ

CC-0. Vipassana Research Institute. Digitized by eGangotri Collection

leḍḍuṁ ḍaṁsitukāmassa kumbhiyā taṇḍulasadise dante, athassa kupitassa mukhato nikkhamantaṁ visamissakaṁ kheḷaṁ ghaṭe pakkhitaghatasadisaṁ' iti. Sā na sakkā muṇḍakaṁ vañcetuṁ'ti ucchuṁ datvā odanaṁ pacitvā ghataguḷàmacchehi saddhiṁ sabbaṁ adāsi.

Vivādāpannā dve uddā④

Atītasmiṁ hi 'anutīracārī ca gambhīracārī cā' ti dve uddā mahantaṁ rohitamacchaṁ labhitvā mayaṁ sīsaṁ hotu, tava naṅguṭṭhanti vivādāpannā bhājetuṁ asakkontā ekaṁ sigālaṁ disvā āhaṁsu 'mātula! Imaṁ no bhājetvā dehī'ti. Ahaṁ raññā vinicchayaṭṭhāne ṭhapito, tattha ciraṁ nisīditvā jaṅghavihāratthāya āgatomhi, idāni me okāso natthī'ti. Mātula! mā evaṁ karotha, bhājetvā eva no dethā'ti. Mama vacane ṭhassathā'ti. Ṭhassāma mātulā'ti. Tenahi sādhū'ti so sīsaṁ chinditvā ekamante akāsi, naṅguṭṭhaṁ ekamante; katvā 'tātā! yena vo anutīre caritaṁ so naṅguṭṭhaṁ gaṇhātu; yena gambhīre caritaṁ, tassa sīsaṁ hotu; ayaṁ pana majjhimo khaṇḍo mama vinicchaya-dhamme ṭhitassa bhavissatī'ti te saññāpento:

'Anutīracārino naṅguṭṭhaṁ,
Sīsaṁ gambhīracārino,
Athāyaṁ majjhimo khaṇḍo
Dhammaṭṭhassa bhavissatī'ti

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection.

Imaṁ gāthaṁ vatvā majjhima khaṇḍaṁ ādāya pakkāmi. Tepi vippaṭisārino taṁ oloketvā aṭṭhaṁsu.

Kosalarañño⑤

Kosalarañño kāsikagāmaṁ nissāya bhāgineyyena ajātasattunā saddhiṁ yujjhanto tena tayo vāre parājito. Tatiye vāre cintesi, 'khīramukhaṁ dārakaṁ parājetuṁ nāsakkhiṁ, kiṁ me jīvitenā'ti. So āharupacchedaṁ katvā mañcake nipajji. Athassa sā pavatti sakalanagaraṁ patthari. Bhikkhū tathāgatassa ārocesuṁ: 'bhante! rājā kira kāsikagāmaṁ nissāya tayo vāre parājito, so idāni parājitvā āharupacchedaṁ katvā mañcake nipanno'ti. Satthā, 'bhikkhave! jinantopi veraṁ pasavati, parājito pana dukkhaṁ setī'ti vatvā imaṁ gāthamāha:

Jayaṁ veraṁ pasavati, dukkhaṁ seti parājito,
Upasanto sukhaṁ seti, hitvā jayaparājayaṁ.

Kāyo bahusādhāraṇo⑥

Ayaṁ kāyo bahusādhāraṇo, asītiyā tāva kimikulānaṁ sādhāraṇo. Tattha chavinissitā pāṇā chaviṁ khādanti, cammanissitā cammaṁ khādanti, maṁsanissitā maṁsaṁ khādanti,

CC-0. Nepal Rashtriya Abhilekh Karyalaya, Kathmandu Collection

nhārunissitā nhāruṁ khādanti, aṭṭhinissitā aṭṭhiṁ khādanti, mijjhanissitā mijjhaṁ khādanti, tattheva jāyyanti, miyyanti, uccārapassāvaṁ karonti. Kāyo ca nesaṁ pasūtigharañceva gilānasālā ca susānañca vaccakuti ca passāvadoṇikā ca

Manujassa sadā satīmato,
Mattaṁ jānato laddhabhojane,
Tanukassa bhavanti vedanā,
Saṇikaṁ jīrati āyupālayaṁ.

Disākāko⑦

Sāmuddikā kira vāṇijakā nāvaṁ ārohantā disākākaṁ nāma gaṇhanti. Te yadā nāvā vātakkhitā videsaṁ pakkhandati, tīraṁ na paññāyati, tadā disākākaṁ vissajjenti. So kūpakayaṭṭhito ākāsaṁ laṅghitvā sabbā disā ca vidisā ca anugantvā sace tīraṁ passati tadabhimukho va gacchati, no ce passati, punappunnaṁ āgantvā kūpakayaṭṭhiṁ yeva allīyati. Evameva sace saṅkhārupekkhāñāṇaṁ santipadaṁ nibbānaṁ santato passati, sabbaṁ saṅkhārapavattaṁ vissajjetvā nibbānameva pakkhandati. No ce passati, punappunnaṁ saṅkhārārammaṇenameva hutvā pavattati.

Khīṇāsavo = "Asekkho, Vitarāgo" = Arahā

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection.

Visaṭṭhabhariyo Puriso®

Yathā nāma purisassa bhariyā bhaveyya iṭṭhā kantā manāpā. So tāya vinā muhuttaṁ pi adhivāsetuṁ na sakkuṇeyya, ativiya naṁ mamāyeyya. So taṁ itthiṁ aññena purisena saddhiṁ ṭhitaṁ vā nisinnaṁ vā kathentiṁ vā hasantiṁ vā disvā kupito, anattamano, adhimattaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeyya. So aparena samayena tassā itthiyā dosaṁ disvā muñcitukāmo hutvā taṁ vissajjeyya, na naṁ mamaṁ ti gaṇheyya. Tato paṭṭhāya taṁ yena kenaci saddhiṁ yaṁ kiñci kurumānaṁ disvā pi neva kuppeyya, na domanassaṁ āpajjeyya aññadatthu udāsīno va bhaveyya majjhatto. Evamevāyaṁ sabbasaṅkhārehi muñcitukāmo hutvā paṭisaṅkhānupassanāya saṅkhāre pariggaṇhanto ahaṁ mamaṁ ti gahetabbaṁ adisvā bhayaṁ ca nandiṁ ca vippahāya sabbasaṅkhāresu udāsīno hoti majjhato.

Bahubhāṇī purohito⑨

Atīte bodhisatto bārāṇasiyaṁ brahmadattassa amacco ahosi. Brahmadattassa purohito atimukharo hoti bahubhāṇī. Sace purohito vacanaṁ ārabhati, aññe okāsaṁ na labhanti. Rājā 'mayhaṁ purohito bahubhāṇī hoti, sace so

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

pamāṇaṁ jānāti, so bahubhāṇī na hoti, ahaṁ taṁ damāmī'ti cintesi.

Bārāṇasiyaṁ eko pīṭhasappi sakkharākhipanasippe nipphattiṁ patto. Gāmadārakā rathena taṁ bārāṇasiyā nagaradvāraṁ ānesuṁ. Te taṁ sakkharāni datvā samparivāretvā 'hatthirūpakaṁ kara, assarūpakaṁ karā'ti āha. Pīṭhasappi sakkharā khipitvā dārakānaṁ nigrodhassa paṇṇesu nānārūpāni dassesi. Sabbāni paṇṇāni chiddāvacchiddāni ahesuṁ.

Taṁ divasaṁ rājā uyyānaṁ agamāsi. So taṁ ṭhānaṁ pāpuṇi. Sabbe dārakā palāyiṁsu. Pīṭhasappi bhūmiyaṁ nippajji. Rājā nānārūpāni passi. Rājapurise 'kena kataṁ'ti pucchi. Rājapurisā 'pīṭhasappinā devā'ti āhaṁsu. Taṁ rājagehaṁ nesuṁ. Rājā pīṭhasappiṁ āha: 'mayhaṁ purohito bahubhāṇī hoti, sace tvaṁ purohitassa mukhe sakkharā khipasi, so bahubhāṇī na hotī'ti.

Pīṭhasappi 'ahaṁ ajalaṇḍikā patthemi, ahaṁ purohitassa mukhe ajalaṇḍikā khipāmi. So bahubhāṇī na hotī'ti āha. Rājapurisā pīṭhasappissa sukkhā ajalaṇḍikā adaṁsu. Purohito vacanaṁ ārabhi, aññe okāsaṁ na labhiṁsu. Pīṭhasappi sāṇicchiddena ekekaṁ ajalaṇḍikaṁ khipi. Ajalaṇḍikā purohitassa mukhato kucchiyaṁ pavisiṁsu. Sabbā ajalaṇḍikā parikkhayaṁ gamiṁsu.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Purohito 'ahaṁ ajalaṇḍikā gilāmī'ti na jāni. Rājā 'ajalaṇḍikānaṁ parikkhīṇabhāvaṁ jāni. Rājā purohitaṁ āha 'ācariya ! tvaṁ ajalaṇḍikā gilitā'ti na jānithā'ti itodāni uttariṁ jirāpetuṁ na sakkhissatha. Tato patthāya purohito pihitamukho viya bahubhāṇī na ahosi. Akathanasīlo ahosi. Bodhisatto pīṭhasappissa sippaṁ pasaṁsi. Rājā 'iminā me kaṇṇasukhaṁ katan'ti pīṭhasappissa cattāro gāme adāsi.

Anahvāyaṁ gamayanto, apucchā bahu bhāsako,
Attaguṇaṁ pakāsanto, tividhaṁ hīna lakkhaṇaṁ.

Daharabhikkhu⑩

Aññataro kira thero daharabhikkhunā saddhiṁ pātova visākhāya gehaṁ agamāsi. Thero tattha yāguṁ pivitvā daharaṁ nisīdāpetvā sayaṁ aññaṁ gehaṁ agamāsi. Visākhāya puttassa dhītā bhikkhunaṁ veyyāvaccaṁ karoti. Sā tassa daharassa udakaṁ parissāventī cāṭiyaṁ attano mukhanimittaṁ disvā hasi. Daharopi taṁ oloketvā hasi. Sā taṁ hasamānaṁ disvā 'chinnasīso hasatī'ti āha. Atha naṁ daharo 'tvaṁ chinnasīsā'ti akkosi. Sā rodamānā ayyikāya santikaṁ gantvā tamatthaṁ ārocesi. Sā daharassa santikaṁ āgantvā 'bhante mā kujjhi'ti āha. Daharo 'imissā maṁ chinnasīso'ti akkosituṁ vaṭṭissatī'ti. Visākhā neva daharaṁ saññāpetuṁ asakkhi na dārikaṁ. Tasmiṁ khaṇe thero āgantvā daharaṁ ovadanto

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

āha 'apehi āvuso! tuṇhī'ti. Theropi taṁ saññāpetuṁ nāsakkhi. Tasmiṁ khaṇe satthā āgantvā daharassa sotāpattiphalūpanissayaṁ disvā 'mayā imaṁ daharaṁ anuvattituṁ vaṭṭatī'ti cintetvā visākhaṁ āha 'kiṁ pana visākhe! tava dārikāya chinnakesādimattakeneva mama sāvake chinnasīse katvā akkosituṁ vaṭṭatī'ti. Daharo tāvadeva uṭṭhāya añjaliṁ paggahetvā 'bhante! etaṁ pañhaṁ tumhe suṭṭhu jānātha, amhākaṁ upajjhāyo ca mahāupāsikā ca suṭṭhu na jānantī'ti āha. Satthā daharassa attano anukūlabhāvaṁ ñatvā 'kāmaguṇaṁ ārabbha hasanabhāvo nāma hīno dhammo, hīnañca nāma dhammaṁ sevituṁ pamādena ca saddhiṁ saṁvasituṁ na vaṭṭatī'ti vatvā imaṁ gāthamāha:

Hinaṁ dhammaṁ na seveyya,
Pamādena na saṁvase,
Micchādiṭṭhiṁ na seveyya,
Na siyā lokavaḍḍhano.

Desanāvasāne daharo sotāpattiphale patiṭṭhahi.

Suddhodana

Ekasmiṁ hi samaye satthā kapilavatthupuraṁ gantvā ñātīnaṁ mānaṁ bhindanatthāya dhammaṁ desesi. Dhammadesanaṁ sutvā pakkamantesu ñātisu ekopi satthāraṁ na

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection.

nimantesi. Rājāpi 'mayhaṁ putto mama gehaṁ anāgantvā kahaṁ gamissatī'ti animantetvāva agamāsi. Gehe pana yāguādīni paṭiyādāpetvā āsanāni paññāpesi. Punadivase satthā paṭhamagehato paṭṭhāya piṇḍāya caranto pāvisi. Rājā taṁ pavattiṁ sutvā vegena nikkhamitvā satthāraṁ vanditvā āha 'putta! kasmā maṁ nāsesi, ativiya me piṇḍāya carantena lajjā uppāditā, ayuttaṁ nāma te kataṁ, kiṁ maṁ lajjāpesī'ti. 'Nāhantaṁ mahārāja! lajjāpemi, attano pana kulavaṁsaṁ anuvattāmī'ti. 'Kiṁ pana tāta! piṇḍāya caritvā jīvanaṁ mama vaṁso'ti. 'Neso mahārāja tava vaṁso, mama paneso vaṁso; anekāni hi buddhasahassāni piṇḍāya caritvāva jīviṁsū'ti vatvā dhammaṁ desento imā gāthā abhāsi:

Uttiṭṭhe nappamajjeyya,
Dhammaṁ sucaritaṁ care;
Dhammacāri sukhaṁ seti,
Asmiṁ loke paramhi ca;
Dhammaṁ care sucaritaṁ,
Na taṁ duccaritaṁ care;
Dhammacāri sukhaṁ seti,
Asmiṁ loke paramhi ca.

Desanāvasāne rājā sotāpattiphale patiṭṭhahi.

Anvesitaṁ, Gavesitaṁ, Maggitaṁ, Pariyesitaṁ. Āhaṭaṁ, Ānītaṁ, Ābhataṁ.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Hanumandu Collection

Sammajjanatthera❶

So 'pāto vā sāyaṁ vā'ti velaṁ pamāṇaṁ akatvā abhikkhaṇaṁ sammajjanto viharati. So ekadivasaṁ revatattherassa santikaṁ gantvā 'ayaṁ mahākusīto, janassa saddhādeyyaṁ bhuñjitvā nisīdati, kiṁ sammajjaniṁ gahetvā ekaṁ ṭhānaṁ sammajjituṁ na vaṭṭasī'ti āha.

Thero 'gaccha, nahātvā ehī'ti āha. So tathā akāsi. Atha naṁ thero ovadanto āha 'āvuso! Bhikkhunā nāma na sabbakālaṁ sammajjantena vicarituṁ vaṭṭati, pātoeva pana sammajjitvā piṇḍāya caritvā āgantvā rattiṭṭhāne vā divāṭṭhāne vā nisinnena dvattiṁsākāraṁ sajjhāyitvā attabhāve khayavayaṁ paṭṭhapetvā sāyaṇhe uṭṭhāya sammajjituṁ vaṭṭati. Niccakālaṁ asammajjitvā attanopi nāma okāso kātabbo'ti.

So therassa ovāde ṭhatvā na cirasseva arahattaṁ pāpuṇi. Taṁ taṁ ṭhānaṁ ukkalāpaṁ ahosi. Atha naṁ bhikkhū āhaṁsu 'āvuso! Sammajjanatthera, taṁ taṁ ṭhānaṁ ukkalāpaṁ kasmā na sammajjasī'ti. 'Bhante! mayā pamādakāle evaṁ kataṁ. Idānimhi appamatto'ti. Bhikkhū tamatthaṁ satthu ārocesuṁ. Satthā 'mama putto pubbe pamādakāle sammajjanto vicari. Idāni pana maggaphalasukhena vītināmento na sammajjatī'ti vatvā imaṁ gāthamāha:

Yo ca pubbe pamajjitvā pacchā so nappamajjati,
Somaṁ lokaṁ pabhāseti abbhā muttova candimā.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Bhāgineyya-saṅgharakkhita❷

Sāvatthiyaṁ eko kulaputto satthu dhamma-desanaṁ sutvā pabbajitvā katipāhaneva arahattaṁ pāpuṇi. Tassa kaniṭṭhassa putto therassa santike pabbajitvā aññatarasmiṁ gāmārāme vassaṁ upagacchi. So tattha ekaṁ sattahatthaṁ ekaṁ aṭṭhahatthaṁ, dve vassāvāsikasāṭake labhi. So aṭṭhahatthaṁ upajjhāyassa me bhavissatī'ti sallakkhetvā vutthavasso upajjhāyassa santikaṁ gantvā taṁ sāṭakaṁ therassa pādamūle ṭhapetvā 'bhante! imaṁ paribhuñjathā'ti vatvā vījayamānā aṭṭhāsi. Atha naṁ thero 'saṅgharakkhita! mayhaṁ cīvaraṁ paripuṇṇaṁ, tvameva paribhuñjā'ti āha. 'Bhante! mā evaṁ karotha, tumhehi paribhutte, mayhaṁ mahapphalaṁ bhavissatī'ti āha. 'Hotu, saṅgharakkhita! paripuṇṇaṁ me cīvaraṁ, tvameva paribhuñjā'ti thero na icchi. So vījayamāno ṭhitova cintesi 'ahaṁ gihikāle bhāgineyyo, pabbajitakāle saddhivihāriko, evampi mayā saddhiṁ upajjhāyo paribhogaṁ na kātukāmo, kiṁ me samaṇa-bhāvena, gihī bhavissāmī'ti.

Athassa etadahosi 'dussaṇṭhāpiyo gharāvāso, kinnu kho katvā jīvissāmī'ti. So cintesi 'aṭṭhahattha-sāṭakaṁ vikkīṇitvā ekaṁ eḷakaṁ kiṇissāmi, eḷikā nāma khippaṁ vijāyanti, vijātaṁ vijātaṁ vikkīṇitvā mūlaṁ bahū katvā ekaṁ pajāpatiṁ ānessāmi. Sā ekaṁ puttaṁ vijāyissati, Athassa cuḷayāmake nisīdāpetvā puttaṁ ca bhariyaṁ ca

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Panthanidi Collection.

ādāya mātulaṁ vandituṁ āgamissāmi. Antarāmagge mama bhariyaṁ vakkhāmi 'ānehi me puttaṁ, vahissāmi nan'ti. Sā 'kinte puttena, ehi yānakaṁ pājehī'ti ahaṁ nessāmi nanti sandhāretuṁ asakkontī cakkapāde chaḍḍessati, athassa sarīraṁ abhiruhitvā cakkaṁ gamissati: Atha naṁ 'tvaṁ mama puttaṁ neva mayhaṁ adāsi, naṁ sandhāretuṁ asakkhi, nāsitosi tayā'ti vatvā patodayaṭṭhiyā piṭṭhiṁ paharissāmī'ti. So evaṁ cintento ṭhatvā vījamānova therassa sīsaṁ tālavaṇṭena pahari. Thero kinnu kho ahaṁ saṅgharakkhitena pahato'ti upadhārento tena cintitacintitaṁ sabbaṁ ñatvā 'saṅgharakkhita! mātugāmassa pahāraṁ dātuṁ nāsakkhi, ettha mahallakattherasa ko doso'ti āha. So 'aho naṭṭhomhi, ñātaṁ kira me upajjhāyena cintitacintitaṁ, kiṁ me samaṇabhāvenā'ti tālavaṇṭaṁ chaḍḍetvā palāyi. Daharasāmaṇerā anubandhitvā naṁ ādāya satthu santikaṁ āgamiṁsu. Satthā te disvā kena kāraṇena palāto'ti pucchi. So vassāvāsikasāṭakānaṁ laddhadivasato paṭṭhāya yāva therassa tālavaṇṭena pahārā sabbaṁ taṁ pavattiṁ satthu ārocesi. Atha naṁ satthā 'ehi bhikkhu! mā cintayi, cittaṁ nāmetaṁ dūre hontaṁ'pi āramaṇaṁ sampaṭicchakajātikaṁ, rāgadosamoha-bandhanā muccanatthāya vāyamituṁ vaṭṭatī'ti vatvā imaṁ gāthamāha.

Dūraṅgamaṁ ekacaraṁ,
Asarīraṁ guhāsayaṁ,
Ye cittaṁ saññamessanti,
Mokkhanti mārabandhanā.

Desanāpariyosāne thero sotāpattiphalaṁ pāpuṇi.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Pūtigattatissatthera❸

Eko kira sāvatthīvāsī kulaputto satthu santike dhammakathaṁ sutvā pabbajito, tissatthero nāma ahosi. Gacchante gacchante kāle, tassa sarīre rogo udapādi. Piḷakā uṭṭhahiṁsu. Tā beluvamattā hutvā pabhijjiṁsu. Sakalasarīre chiddāvachiddaṁ ahosi. Pūtigattatissattherotvevassa nāmaṁ udapādi. Athassa aparabhāge aṭṭhīni bhijjiṁsu. So appaṭijaggiyo ahosi. Nivāsanapārupanaṁ pubbalohitamakkhitaṁ ahosi. Saddhivihārikādayo chaḍḍayiṁsu. So anātho hutvā nipajji. Satthā lokavolokanakāle thero tassa ñāṇajālassa anto paññāyi. Satthā tissassa bhikkhuno arahattassa upanissayaṁ disvā maṁ ṭhapetvā aññaṁ paṭisaraṇaṁ natthī'ti aggisālaṁ gantvā ukkhaliṁ dhovitvā udakaṁ datvā uddhanaṁ āropetvā udakassa tattabhāvaṁ jānitvā gantvā tissabhikkhuno nipannamañcakoṭiyaṁ gaṇhi. Tadā bhikkhū mañcakaṁ gahetvā aggisālaṁ ānayiṁsu. Athassa santike ṭhatvā taṁ sariraṁ uṇhodakena temetvā tassa sariraṁ ghaṁsitvā nahāpesi. Tassa nahānapariyosāne sallahukasarīro ekaggacitto hutvā mañcake nipajji. Satthā tassa ussīsake ṭhatvā bhikkhu! ayaṁ tava kāyo apetaviññāṇo nirupakāro hutvā kaliṅgaraṁ viya paṭhaviyaṁ sayissatī'ti vatvā imaṁ gāthāmāha:

Aciraṁ vatayaṁ kāyo paṭhaviṁ adhisessati,
Chuḍḍo apetaviññāṇo niratthaṁva kaliṅgaraṁ.

Desanāvasāne tissatthero saha paṭisambhidāhi

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection.

arahattaṁ pāpuṇi. Thero arahattaṁ patvā parinibbāyi. Satthā tassa sarīrakiccaṁ kārāpetvā dhātuyo gahetvā cetiyaṁ kārāpesi.

Atītakathā:

Ayaṁ kassapasammāsambuddhakāle sākuṇiko hutvā bahū sakuṇe vadhitvā vikkīṇāti. Vikkīṇāvasesā māretvā ṭhapitā pūtikā bhavissantī'ti, yathā uppatituṁ na sakkonti; tathā tesaṁ jaṅghaṭṭhīni ca pakkhaṭṭhīni ca bhinditvā rāsiṁ katvā ṭhapesi. Te punadivase vikkīṇāti. Atibahūnaṁ laddhakāle attano atthāyo pacāpesi. Ekadivasaṁ eko khīṇāsavo piṇḍāya caranto tassa gehadvāre pāpuṇi. So theraṁ disvā cittaṁ pasādetvā mayā bahū pāṇā māretvā khāditā, ayyo ca me gehadvāre ṭhito, anto gehe ca rasabhojanaṁ saṁvijjati, piṇḍapātaṁ assa dassāmī'ti tassa pattaṁ ādāya pūretvā rasapiṇḍapātaṁ datvā theraṁ vanditvā bhante! tumhehi diṭṭhadhammassa matthakaṁ pāpuṇeyyan'ti āha. Thero evaṁ hotū'ti anumodanaṁ akāsi.

Bhikkhave tadā tissassa katakammavasena etaṁ tassa nipphannaṁ. Sakuṇānaṁ aṭṭhibheda-nissandena tissassa sarīraṁ pūtikaṁ jātaṁ, aṭṭhīni ca bhinnāni, khīṇāsavassa rasapiṇḍapātadānena arahattaṁ patto'ti.

Tuṭṭhaṁ, Pamuditaṁ, Mattaṁ, Pītaṁ, **Haṭṭhaṁ**.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Cakkhupālatthera Vatthu ❹

Sāvatthiyaṁ kira mahāsuvaṇṇo nāma mahaddhano kuṭumbiko ahosi. So ekadivasaṁ sampannasākhaṁ ekaṁ vanappatiṁ disvā vanappatiṁ alaṅkaritvā 'puttaṁ vā dhītaraṁ vā labheyya' tumhākaṁ mahāsakāraṁ karissāmī'ti patthanaṁ katvā pakkāmi. Athassa bhariyāya kucchiyaṁ gabbho paṭiṭṭhāsi. Sā dasamāsacceyena puttaṁ vijāyi. Tassa 'pālo'ti nāmaṁ akāsi. Aparabhāge aññaṁ puttaṁ labhi. Tassa 'cullapālo'ti nāmaṁ katvā, itarassa 'mahāpālo'ti nāmaṁ kari. Te vayappatte gharabandhanena bandhiṁsu. Aparabhāge mātāpitaro kālamakaṁsu.

Athekadivasaṁ mahāpālo mahājane vihāraṁ gacchante disvā, 'ayaṁ mahājano kuhiṁ gacchatī'ti pucchitvā, dhammasavaṇāyā'ti sutvā ahampi gamissāmī'ti gantvā satthāraṁ vanditvā parisapariyante nisīdi. Dhammadesanaṁ sutvā mahāpālo cintesi, 'paralokaṁ gacchantaṁ puttadhītaraṁ vā bhogā vā nānugacchanti, sarīrampi attanā saddhiṁ na gacchati, kiṁ me gharāvāsena, pabbajissāmī'ti. So desanāpariyosāne satthāraṁ upasaṅkamitvā pabbajjaṁ yāci. So laddhapabbajjūpasampado ācariyupajjhānaṁ santike pañca vassāni vasitvā, satthāraṁ upasaṅkamitvā vanditvā 'bhante! imasmiṁ sāsane kati dhurānī'ti pucchi. 'Ganthadhuraṁ ca vipassanādhuran'ti dveyeva bhikkhū'ti. Bhante ! ahaṁ mahallakakāle pabbajito ganthadhuraṁ pūretuṁ na sakkhissāmi, vipassanādhuraṁ pana

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu. Collection

pūressāmi, kammaṭṭhānaṁ me kathehā'ti. Athassa satthā yāva arahattā kammaṭṭhānaṁ kathesi. So saṭṭhī bhikkhū ādāya ekaṁ gāmaṁ piṇḍāya pāvisi. Manussā vattasampanne bhikkhū disvā pasannacittā 'bhante! sace ayyā imaṁ temāsaṁ idha vaseyyuṁ, mayaṁ saraṇesu patiṭṭhāya sīlāni gaṇheyyāmā'ti āhaṁsu. Te adhivāsesuṁ. Atha ne eko vejjo upasaṅkamitvā, 'bhante! bahunnaṁ vasanaṭṭhāne aphāsukampi nāma hoti, tasmiṁ uppanne mayhaṁ katheyyātha, bhesajjaṁ karissāmī'ti pavāresi.

Thero te bhikkhū āmantetvā 'āvuso imaṁ temāsaṁ katīhi iriyāpathehi vītināmessathā'ti pucchi. 'Catūhi bhante'ti. Tumhe pana bhante? Ahaṁ tīhi iriyāpathehi vītināmessāmi, piṭṭhiṁ na pasāressāmi āvuso'ti. Sādhu bhante, appamattā hothā'ti. Therassa niddaṁ anokkamantassa paṭhamamāse atikkante akkhirogo uppajji. Bhikkhū vejjassa kathayiṁsu. So telaṁ pacitvā pesesi. Thero nāsāya telaṁ nisinnakova āsiñcitvā antogāmaṁ pāvisi. Vejjo 'idāni kīdisan'ti pucchi. 'Rujateva upāsakā'ti. Vejjo 'mayā ekavāreneva vūpasamanatthaṁ telaṁ pahitaṁ, kinnu kho rogo na vūpasanto'ti cintetvā 'bhante! nisīditvā vo āsittaṁ, nippajjitvā'ti pucchi. Thero tuṇhī ahosi. Atha naṁ vejjo 'bhante! tumhe sappāyaṁ na karotha, ajja patthāya asukena me telaṁ pakkanti mā vadittha, ahampi mayā vo telaṁ pakkanti na vakkhāmī'ti āha. So vejjena paccakkhāto, vihāraṁ gantvā 'vejjenāpi paccakkhātosi, iriyāpathaṁ mā vissajji samaṇā'ti;

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

'Patikkhitto tikicchāya, vejjenāsi vivajjito,
Niyato maccurājassa, kiṁ pālita pamajjasī'ti.

Imāya gāthāya attānaṁ ovaditvā samaṇa-
dhammaṁ akāsi. Athassa majjhimayāme atikkantamatte, apubbaṁ acarimaṁ akkhīni ceva kilesā ca pabhijjiṁsu. So sukkhavipassako arahā hutvā gabbhaṁ pavisitvā nisīdi.

Athekadivasaṁ bhikkhū cakkhupālattherassa vasanaṭṭhānaṁ patvā caṅkamane pāṇake disvā ujjhāyiṁsu, passatha! Samaṇassa kammaṁ, sacakkhukāle nipajjitvā niddāyanto kiñci akatvā, idāni cakkhuvikalakāle caṅkamāmī'ti ettake pāṇe māresi, athaṁ karissāmī'ti anatthaṁ akarī'ti. Atha te gantvā tathāgatassa ārocesuṁ. Bhante! cakkhupālatthero caṅkamāmī'ti bahū pāṇake māresī'ti. Kiṁ pana so tumhehi mārento diṭṭho'ti. Na diṭṭho bhante'ti. Yatheva tumhe taṁ na passatha, tatheva sopi te pāṇe na passati, khīṇāsavānaṁ maraṇacetanā nāma natthi bhikkhave'ti. Bhante! arahatassa upanissaye sati, kasmā so andho jāto'ti. Attanā katakammavasena bhikkhave'ti. Kiṁ pana bhante tena katan'ti. Tenahi bhikkhave suṇātha:

Atītakathā:

Atīte eko vejjo gāmanigame caritvā vejjakammaṁ karonto ekaṁ cakkhudubbalaṁ itthiṁ disvā 'kiṁ te aphāsukan'ti pucchi. 'Akkhīhi na passāmī'ti. 'Bhesajjaṁ te karissāmī'ti. 'Karohi sāmī'ti. 'Kiṁ me

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection.

dassasī'ti. 'Sace me akkhīni pākatikāni kātuṁ sakkhissasi, ahante saddhiṁ puttadhītāhi dāsī bhavissāmī'ti. So sādhū'ti bhesajjaṁ saṁvidahi. Ekabhesajjeneva akkhīni pākatikāni ahesuṁ. Sā cintesi 'ahaṁ etassa saputtadhītā dāsī bhavissāmī'ti paṭijāniṁ. Na kho pana maṁ saṇhena samudācarissati, vañcessāmi nan'ti. Vejjo āgantvā 'kidisaṁ bhadde'ti pucchi. 'Pubbe me akkhīni thokaṁ rujjiṁsu, idāni atirekataraṁ rujjantī'ti āha. Vejjo 'ayaṁ maṁ vañcetvā kiñci adātukāmā, na me etāya dinnabhatiyā attho, idāni taṁ andhaṁ karissāmī'ti cintetvā gehaṁ gantvā ekaṁ bhesajjaṁ yojetvā tassā santikaṁ gantvā 'bhadde! imaṁ bhesajjaṁ aññāhī'ti aññāpesi. Dve akkhīni dīpasikhā viya vijjhāyiṁsu. So vejjo cakkhupālo ahosi.

Bhikkhave! tadā mama puttena katakammaṁ pacchato pacchato anubandhi, Pāpakammaṁ hi nāmetaṁ dhuraṁ vahato balivaddassa padaṁ cakkaṁ viya anugacchatī'ti. Idaṁ vatthuṁ kathetvā imaṁ gāthamāha:

Manopubbaṅgamā dhammā
Manoseṭṭhā manomayā,
Manasā ce paduṭṭhena
Bhāsati vā karoti vā,
Tato naṁ dukkhamanveti,
Cakkaṁ'va vahato padaṁ.

Saṁsāre bhayaṁ ikkhatī'ti bhikkhu.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Maṭṭhakuṇḍalī❺

Sāvatthiyaṁ kira adinnapubbako nāma brāhmaṇo ahosi. Tassekaputtako ahosi pīyo manāpo. Athassa pīlandhanaṁ sayameva suvaṇṇaṁ koṭṭetvā maṭṭhāni kuṇḍalāni katvā adāsi. Tenassa putto maṭṭhakuṇḍalītveva paññāyittha. Tassa soḷasavassakāle paṇḍurogo udapādi. Mātā puttaṁ oloketvā 'brāhmaṇa! puttassa te rogo uppanno, tikicchāpehi nan'ti āha. 'Bhoti sace vejjaṁ ānessāmi, bhattavetanaṁ dātabbaṁ bhavissati; tvaṁ mama dhanacchedaṁ na olokesī'ti. 'Atha kiṁ karissasi brahmaṇā ?' ti. 'Yathā me dhanacchedo na hoti; tathā karissāmī'ti. So vejjānaṁ santikaṁ gantvā 'asukarogassa nāma tumhe kiṁ bhesajjaṁ karothā'ti pucchi. Athassa taṁ yaṁ vā taṁ rukkhatacādiṁ ācikkhiṁsu. So taṁ āharitvā puttassa bhesajjaṁ kari. Taṁ karontassevassa rogo balavā ahosi. Atekicchabhāvaṁ upāgami. Brāhmaṇo tassa dubbalabhāvaṁ ñatvā ekaṁ vejjaṁ pakkosi. So oloketvā 'amhākaṁ ekaṁ kiccaṁ atthi, aññaṁ vejjaṁ pakkositvā taṁ tikicchāpehī'ti taṁ paccakkhāya nikkhami. Brāhmaṇo tassa maraṇabhāvaṁ ñatvā 'imassa dassanatthāya āgatāgatā antogehe sāpateyyaṁ passissanti, puttaṁ nīharitvā bahi ālinde nipajjāpesi.

Taṁ divasaṁ bhagavā balavapaccūsasamaye mahākaruṇāsamāpattito vuṭṭhāya ñāṇajālaṁ patthari. Maṭṭhakuṇḍalī tassa anto paññāyi. Punadivase mahābhikkhusaṅghaparivuto

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection.

sāvatthiṁ piṇḍāya pavisitvā anupubbena brāhmaṇassa gehadvāraṁ pāpuṇi.

Tasmiṁ khaṇe maṭṭhakuṇḍalī antogehābhimukho nipanno hoti. Satthā ekaṁ rasmiṁ vissajjesi. Māṇavo 'kiṁ obhāso nāmeso'ti parivattitvā nippannova satthāraṁ disvā 'andhabālapitaraṁ nissāya dānaṁ dātuṁ vā dhammaṁ sotuṁ nālatthaṁ, idāni me hatthāpi avidheyyā, aññaṁ kattabbaṁ natthī'ti manameva pasādesi. Satthā 'alaṁ ettakena imassā'ti pakkāmi. So tathāgate cakkhupathaṁ vijahanteyeva, pasannamano kālaṁ katvā suttappabuddho viya devaloke nibbatti. Brāhmaṇopissa sarīraṁ jhāpetvā, devasikaṁ āḷāhanaṁ gantvā rodati 'kahaṁ ekaputtaka! kahaṁ ekaputtakā'ti.

Devaputtopi vippakārappattametaṁ kātuṁ vaṭṭatī'ti maṭṭhakuṇḍalivaṇṇenāgantvā āḷāhanassa avidūre bāhā paggayha rodanto aṭṭhāsi. Brāhmaṇo taṁ disvā 'ahaṁ puttasokena rodāmi, tvaṁ kimatthaṁ rodasī'ti pucchi. 'Sovaṇṇamayo mama rathapañjaro, tassa cakkayuggaṁ na vindāmi, tena dukkhena rodāmī'ti. 'Ācikkha! me māṇava, cakkayuggaṁ te demī'ti. 'Brāhmaṇa! candasuriyehi me attho, te dehi me'ti. 'Māṇava! tvaṁ bālo'si, apatthiyaṁ patthayase, tvaṁ marissasi, na hi lacchasi te.' Atha naṁ māṇavo 'kiṁ pana paññāyamānassatthāya rodanto bālo hoti, udāhu apaññāyamānassā'ti āha. Brāhmaṇo 'yuttaṁ esa vadatī'ti sallakkhetvā 'ko nāma tvan'ti pucchi. Māṇavo 'ahaṁ buddhe

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

pasannacittena devalokaṁ patto, ahaṁ te putto'ti āha. Brāhmaṇo vihāraṁ gantvā satthāraṁ 'bho gotama! tumhākaṁ dānaṁ adatvā pūjaṁ akatvā dhammaṁ asutvā uposathaṁ avasitvā kevalaṁ manopasādamatteneva sagge nibbattā nāma hontī'ti pucchi. 'Brāhmaṇa! kasmā maṁ pucchasi, nanu te puttena maṭṭhakuṇḍalinā mayi manaṁ pasādetvā attano sagge nibbattabhāvaṁ kathito'ti vatvā imaṁ gāthamāha:

Manopubbaṅgamā dhammā,
Manoseṭṭhā manomayā,
Manasā ce pasannena
Bhāsati vā karoti vā,
Tato naṁ sukhamanveti,
Chāyā'va anupāyini.

Gāthāpariyosāne so sotāpattiphale patiṭṭhahi.

Thullatissatthera ❻

Tissatthero mahallakalāle pabbajito, buddhasāsane uppannaṁ lābhasakāraṁ paribhuñjanto thullasarīro jāto. So yebhuyyena vihāramajjhe upaṭṭhānasālāyaṁ nisīdati. Tathāgatassa dassanatthāya āgatā āgantukā bhikkhū 'eso mahāthero bhavissatī'ti saññāya tassa santikaṁ gantvā vattaṁ āpucchanti. So tuṇhī hoti. Atha naṁ eko daharabhikkhu 'kativassā tumhe'ti pucchi. So 'vassaṁ natthi, mahallakakāle

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection.

pabbajitā mayan'ti āha. 'Āvuso! tvaṁ ettake mahallakatthere disvā sāmīcimattaṁ'pi na karosi, kukkuccamattaṁ'pi te natthī'ti accharaṁ pahari. So dukkhī dummano satthu santikaṁ agamāsi.

Satthā 'kinnu tvaṁ tissa, dukkhī dummano āgatosī'ti pucchi. 'Ime maṁ bhante! akkosantī'ti āha. 'Kahaṁ pana tvaṁ nisinnosi?' 'Vihāramajjhe upaṭṭhānasālāyaṁ bhante!' 'Ime te bhikkhū āgacchantā diṭṭhā?' 'Diṭṭhā bhante!' 'Uṭṭhāya te paccuggamanaṁ kataṁ?' 'Na kataṁ bhante!' 'Tesaṁ parikkhāraggahaṇaṁ āpucchitaṁ?' 'Nāpucchitaṁ bhante!' 'Vattaṁ vā pānīyaṁ vā āpucchitaṁ?' 'Nāpucchitaṁ bhante!' 'Āsanaṁ abhiharitvā pādasambāhanaṁ kataṁ?' 'Na kataṁ bhante!' 'Tissa! Mahallakabhikkhūnaṁ sabbametaṁ vattaṁ kattabbaṁ, etaṁ akarontena vihāramajjhe nisīdituṁ na vaṭṭati, taveva doso, ete bhikkhū khamāpehi.' 'Ete maṁ akkosiṁsu, nāhaṁ ete khamāpemi.' 'Tissa! mā evaṁ kari, taveva doso, khamāpehi ne.' 'Na khamāpemi bhante!' Bhikkhū 'dubbaco esa, bhante!' Atha ne satthā imaṁ gāthamāha:

Akkocchi maṁ, avadhi maṁ, ajini maṁ, ahāsi me,
Ye ca taṁ upanayhanti, veraṁ tesaṁ na sammati.
Akkocchi maṁ, avadhi maṁ, ajini maṁ, ahāsi me,
Ye ca taṁ nūpanayhanti, veraṁ tesūpasammati.

Imaṁ sutvā dubbacopi suvaco jāto. Dhammadesanā mahājanassa sātthikā ahosi.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Kālīyakkhinī❼

Eko kira putto, pitari kālakate, khette ca ghare ca sabbakammāni karonto mātaraṁ paṭijaggi. Athassa mātā 'kumārikaṁ te tāta! ānessāmī'ti āha. 'Amma! mā evaṁ vadetha, ahaṁ yāvajīvaṁ tumhe paṭijaggissāmi.' 'Tata! khette ca ghare ca kiccaṁ tvameva karosi, tena mayhaṁ cittasukhaṁ nāma na hoti, kumārikaṁ ānessāmi te.' So punappunaṁ paṭikkhipitvā tuṇhī ahosi. Sā tassa abhirucitaṁ kulaṁ gantvā kumārikaṁ ānesi. Sā vañjhā ahosi. 'Putta! Aputtakañca kulaṁ vinassati, paveṇī na ghaṭiyati, tena aññaṁ kumārikaṁ ānessāmi.' 'Alaṁ ammā'ti vuccamānāpi punappunaṁ kathesi.

Vañjhitthī taṁ kathaṁ sutvā ekaṁ kulaṁ gantvā 'ahaṁ vañjhā, aputtakaṁ kulaṁ vinassati, tumhākaṁ dhītā puttaṁ paṭilabhitvā kuṭumbassa sāminī bhavissati, detha taṁ mayhaṁ sāmikassā'ti yaci. Te sampaṭicchiṁsu. Sā taṁ ānetvā sāmikassa ghare akāsi.

Atha naṁ āha 'yadā te kucchiyaṁ gabbho patiṭṭhāti, tadā me āroceyyāsī'ti. Sā 'sādhū'ti āha. Gabbhe patiṭṭhite tassā ārocesi. Athassā āhāreneva saddhiṁ gabbhapātanabhesajjaṁ adāsi. Gabbho pati. Dutiyampi Gabbhe patiṭṭhite tassā ārocesi. Dutiyampi tatheva pātesi. Tatiyavāre gabbhassa patiṭṭhitabhāvaṁ na kathesi. Sā 'kasmā mayhaṁ na kathesī'ti pucchi. 'Tvaṁ maṁ ānetvā dve vāre gabbhaṁ pātesi, kiṁatthaṁ tuyhaṁ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy Kathmandu Collection.

kathemī'ti āha.

'Naṭṭhādānimhī'ti cintetvā, tassā pamādaṁ oloketvā ekaṁ gabbhapātanabhesajjaṁ adāsi. Gabbho pariṇatattā patituṁ asakkonto tiriyaṁ nipajji. Tibbā kharā vedanā uppajji. Sā itodāni cutā yakkhinī hutvā tava dārake khādituṁ samatthā hutvā nibbatteyyanti patthanaṁ katvā kālaṁ akāsi. Sā tasmiṁyeva gehe majjārī hutvā nibbatti. Sāmiko 'tayā me kulupacchedo kato'ti taṁ supothitaṁ pothesi. Sā tenevābādhena kālaṁ katvā tattheva kukkuṭī hutvā nibbati.

Na cirasseva kukkuṭī aṇḍāni vijāyi. Majjārī āgantvā tāni khādi. Dutiyampi tatiyampi khādiyeva. Kukkuṭī itodāni cutā taṁ saputtakaṁ khādituṁ labheyyan'ti patthanaṁ katvā tato cutā dīpinī hutvā nibbatti. Itarāpi migī hutvā nibbatti. Tassā vijātavijātakāle dīpinī āgantvā tayo vāre puttake khādi. Migī maraṇakāle itodāni cutā etaṁ saputtakaṁ khādituṁ labheyyan'ti patthanaṁ katvā yakkhinī hutvā nibbatti. Dīpinīpi tato cutā sāvatthiyaṁ kuladhītā hutvā nibbatti.

Sā patikulaṁ agamāsi. Aparabhāge puttaṁ vijāyi. Yakkhinī tassā piyasahāyikāvaṇṇena āgantvā dārikaṁ gahetvā khāditvā gatā. Dutiyavārepi tatheva khādi. Tatiyavāre sāmikaṁ āmantetvā 'sāmi! imasmiṁ ṭhāne ekā yakkhinī mama dve putte khāditvā gatā, idāni mama kulagehaṁ gantvā vijāyissāmī'ti kulagehaṁ gantvā vijāyi. Yakkhinī āgantvā 'kuhiṁ me sahāyikā'ti pucchi.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

'Kulagehaṁ gatā'ti sutvā veravegasamussāhitā kula-gehābhimukhī pakkhandi.

Itarāpi 'sāmi! idāni sakagharaṁ gacchāmā'ti puttaṁ ādāya sāmikena saddhiṁ vihāramajjhagatena maggena gacchiṁsu. Antarāmagge puttaṁ sāmikassa datvā vihārapokkharaṇiyaṁ nahāyi. Uttaritvā puttaṁ gahetvā, sāmike nahāyante, puttaṁ pāyamānā ṭhitā, yakkhinī āgacchantiṁ disvā 'sāmi! vegena ehi, ayaṁ sā yakkhinī'ti antovihārābhimukhī pakkhandi.

Tasmiṁ samaye satthā parisamajjhe dhammaṁ deseti. Sā puttaṁ tathāgatassa pādapiṭṭhe nipajjāpetvā 'tumhākaṁ mayā esa dinno, puttassa me jīvitaṁ dethā'ti āha. Itarā 'ayaṁ bhante! āgacchatī'ti āha. Satthā 'etu, mā saddaṁ akāsī'ti vatvā, taṁ āgantvā ṭhitaṁ 'kasmā evaṁ karosi? Sace tumhe mādisassa buddhassa sammukhībhāvaṁ nāgamissatha, ahinakulānaṁ viya, acchaphandanānaṁ viya, kākoḷukānaṁ viya ca kappaṭṭhitikaṁ vo veraṁ abhavissa. Kasmā verapaṭiveraṁ karotha? Veraṁ hi averena upasammati, no verenā'ti vatvā imaṁ gāthaṁ āha:

Na hi verena verāni sammantīdha kudācanaṁ,
Averena ca sammanti esa dhammo sanantano.

Gāthā pariyosāne sā yakkhinī sotāpattiphale patiṭṭhahi. Sampattaparisāyapi desanā sātthikā ahosi.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Pesakāradhitu ⑧

Ekadivasaṁ āḷavivāsino satthāraṁ nimantetvā dānaṁ adaṁsu. Satthā anumodanaṁ karonto 'addhuvaṁ me jīvitaṁ, dhuvaṁ maraṇaṁ, avassaṁ mayā maritabbaṁ, maraṇapariyosānaṁ me jīvitaṁ, jīvitaṁ me aniyataṁ, maraṇaṁ niyatan'ti maraṇassatiṁ bhāvetha. Te pacchime kāle na santasanti.

Pesikāradhītā 'aho! Buddhānaṁ kathā nāma acchariyā, mayā maraṇassatiṁ bhāvetuṁ vaṭṭatī'ti rattindivaṁ maraṇassatimeva bhāveti. Sā tīṇi vassāni maraṇassatiṁ bhāvetiyeva.

Athekadivasaṁ satthā paccūsakāle lokaṁ volokento taṁ kumārika attano ñāṇassa anto paviṭṭhaṁ disvā āḷaviṁ gantvā taṁ āha: "Kumārike! Kuto āgacchasi?" "Na jānāmi bhante!" "Kattha gamissasi?" "Na jānāmi bhante!" "Na jānāsi?" "Jānāmi bhante!" "Jānāsi?" "Na jānāmi bhante!"

Iti taṁ satthā cattāro pañhe pucchi. Mahājano 'passatha! Ayaṁ pesakāradhītā sammāsambuddhena saddhiṁ icchiticchitaṁ kathetī'ti ujjhāyi. Satthā mahājanaṁ nissaddaṁ katvā 'kumārike! Tvaṁ kuto āgacchasī'ti vutte kasmā na jānāmī'ti vadesī'ti pucchi. Bhante! ahaṁ pana kuto ca āgantvā idha nibbattamhī'ti na jānāmi, tasmā na jānāmī'ti vadiṁ. 'Kumārike! Tvaṁ kattha gamissasī'ti puṭṭhā kasmā na jānāmī'ti vadesī'ti

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection

pucchi. Bhante! Ahaṁ ca ito cutā kattha nibbattissāmī'ti na jānāmi, tasmā na jānāmī'ti vadiṁ. Atha kasmā 'na jānāsī'ti puṭṭhā, jānāmī'ti vadesi. Bhante! mama maraṇabhāvameva jānāmi, tasmā jānāmī'ti vadiṁ. Atha kasmā 'jānāsī'ti puṭṭhā, na jānāmī'ti vadesi. Bhante! rattindivapubbaṇhādīsu pa asukakāle nāma marissāmī'ti na jānāmi, tasmā na jānāmī'ti vadiṁ.

Athassā satthā mayā pucchitapañhoyeva tayā vissajjitoti sādhukāraṁ datvā parisaṁ āmantetvā 'ettakaṁ nāma tumhe imāya kathitaṁ na jānātha, kevalaṁ ujjhāyatheva. Yesañhi paññācakkhu natthi, te andhāyeva, yesaṁ paññācakkhu atthi, te eva cakkhumantoti vatvā imaṁ gāthaṁ āha:

Andhabhūto ayaṁ loko, tanukettha vipassati,
Sakuṇo jālamuttova appo saggāya gacchati.

Desanāvasāne sā kumārikā sotāpattiphale patiṭṭhahi. Mahājanassāpi sātthikā desanā ahosi.

Sumedhapaṇḍito ❾

Atīte amaravatī nāma nagaraṁ ahosi. Tattha sumedho nāma brāhmaṇo paṭivasati. So brāhmaṇasippameva uggaṇhi. Tassa daharakāleyeva mātāpitaro kālaṁ akaṁsu. Athassa rāsivaḍḍhako amacco āyapotthakaṁ āharitvā gabbhe vivaritvā 'ettakante kumāra!

CC-0. Nepal Rashtriya Academy, Kathmandu Collection.

dhanaṁ, paṭipajjāhī'ti āha.

Sumedhapaṇḍito cintesi 'imaṁ dhanaṁ mayhaṁ mātāpitaro paralokaṁ gacchantā ekaṁ kahāpaṇampi gahetvā gatā nāma natthi. Mayā pana gahetvā gantuṁ vaṭṭatī'ti. So rañño ārocetvā nagare beriñcarāpetvā mahājanassa dānaṁ datvā, upari pāsādatale pallaṅkaṁ ābhujitvā nisīdi. 'Ahaṁ ca jāti dhammo jarādhammo byādhidhammo maraṇadhammo. Mayā ajātiṁ ajaraṁ abyādhiṁ adukkhaṁ sukhaṁ sītalaṁ amatamahānibbānaṁ pariyesituṁ vaṭṭatī'ti cintesi.

"Yathā gūthagato puriso taḷākaṁ disvā taṁ taḷākaṁ na gavesati, na so taḷākassa doso. Evameva kilesamaladhovane amatamahānibbāna-taḷāke vijjante tassa agavesanaṁ na so amatanibbānamahātaḷākassa dóso. Yathā corehi samparivārito puriso palāyanamagge vijjamānepi na palāyati, na so maggassa doso. Evameva kilesacorehi parivārito puriso nibbānagāmimagge vijjamānepi na gavesati, na so maggassa doso. Yathā byādhipīḷito puriso vejje vijjamānepi taṁ vejjaṁ gavesitvā na tikicchāpeti, na so vejjassa doso. Evameva kilesabyādhipīḷito puriso kilesavūpasamamagga-kovidhaṁ ācariyaṁ na gavesati, na so ācariyassa doso. Purisasseva doso."

Evaṁ sumedhapaṇḍito nānāvidhāhi upamāhi attānaṁ ovaditvā vatthukāme ca kilesakāme ca pahāya amaccapurato nikkhami. So dhammikaṁ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

nāma pabbataṁ patvā tattha paṇṇasālañca caṅkamañca māpetvā isīpabbajaṁ pabbaji. So sattāhabbhantareyeva aṭṭhasamāpattiṁ ca pañcābhiññaṁ ca labhi.

Tasmiṁ samaye dīpaṅkaro nāma satthā loke udapādi. Dīpaṅkaradasabalo khīṇāsavehi parivuto anupubbena cārikaṁ caramāno rammaṁ nāma nagaraṁ patvā sudassanamahāvihāre paṭivasati. Nagaravāsino gandhamālādihatthā satthāraṁ upasaṅkamitvā vanditvā nisīdi. Te dhamma-desanaṁ sutvā svātanāya nimantetvā pakkamiṁsu.

Te punadivase mahādānaṁ sajetvā, āgamana-maggassa udakabhinnaṭṭhānesu paṁsuṁ pakkhipitvā samaṁ bhūmitalaṁ katvā vālukaṁ ākiranti, pupphāni ca vikiranti, nānāvirāgehi vatthehi dhajapaṭāke ussāpenti. Kadaliyo ca puṇṇaghaṭapantiyo ca patiṭṭhāpenti. Tasmiṁ kāle sumedhatāpaso ākāsena gacchanto te haṭṭhatuṭṭhe manusse disvā 'kiṁ nu kho kāraṇan'ti ākāsato oruyha ekamantaṁ ṭhito manusse pucchi 'ambho! kassa tumhe imaṁ maggaṁ alaṅkarothā'ti. Manussā āhaṁsu: 'dīpaṅkaradasabalo amhākaṁ nagaraṁ patvā sudassanamahāvihāre paṭivasati. Mayantaṁ bhagavantaṁ nimantayimhā. Tassetaṁ āgamanamaggaṁ alaṅkaromā'ti.

Sumedhatāpaso cintesi 'buddho'ti vacanaṁ loke dullabhaṁ, mayāpi imehi manussehi saddhiṁ maggaṁ alaṅkarituṁ vaṭṭatī'ti. So te manusse

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

āha: 'mayhaṁpi ekaṁ okāsaṁ detha, ahaṁpi maggaṁ alaṅkarissāmī'ti. Te 'sādhū'ti ekaṁ ṭhanaṁ adaṁsu. So 'ajja mayā kāyaveyyāvaccaṁ kātuṁ vaṭṭatī'ti paṁsuṁ āharitvā tasmiṁ padese pakkhipi.

Tassa tasmiṁ padese analaṅkateyeva dīpaṅkara-dasabalo khīṇāsavehi parivuto taṁ maggaṁ paṭipajji. Sumedhatāpaso akkhīni ummīletvā āgacchantaṁ dasabalaṁ disvā 'ajja mayā dasabalassa jīvitapariccāgaṁ kātuṁ vaṭṭati, mā bhagavā kalalaṁ akkami, mama piṭṭhiṁ maddamāno gacchatū'ti kese mocetvā ajinacamma-jaṭāmaṇḍalavākacīrāni kāḷavaṇṇe kalale pattharitvā maṇiphalakasetu viya kalalapiṭṭhe nipajji.

So tattha nipannakova puna evaṁ cintesi: 'ahaṁ dīpaṅkaradasabalo viya paramābhisambodhiṁ patvā dammanāvaṁ āropetvā mahājanaṁ saṁsārasāgarā uttāretvā pacchā parinibbāyeyyaṁ, idaṁ mayhaṁ paṭirūpaṁ' ti, buddhabhāvāya abhinīhāraṁ katvā nipajji. Tena vuttaṁ:

Akkamitvāna maṁ buddho saha sissehi gacchatu,
Mā kalale akkamittha hitāya me bhavissati.
Kiṁ me ekena tiṇṇena purisena thāmadassinā,
Sabbaññutaṁ pāpuṇitvā tāremi janataṁ bahuṁ.
Saṁsārasotaṁ chinditvā viddhaṁsetvā tayo bhave,
Dhammanāvaṁ samāruyha santāressaṁ sadevake.

Dīpaṅkaro bhagavā 'samijjhissati nu kho etassa

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

tāpassa patthanā udāhu no'ti anāgatañāṇena upadharento 'ito cattāri asaṅkheyyāni atikkamitvā gotamo nāma buddho bhavissatī'ti ñatvā ṭhitakova parisamajjhe byākāsi. Sumedhatāpaso 'mayhaṁ kira patthanā samijjissatī'ti somanassappatto ahosi. Mahājano dīpaṅkaradasabalassa vacanaṁ sutvā haṭṭhatuṭṭho ahosi. Dīpaṅkaradasabalopi bodhisattaṁ pasaṁsitvā aṭṭhahi pupphamuṭṭhīhi pūjetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi. Tepi khīṇāsavā mālāgandhehi pūjetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkamiṁsu. Manussā pana tatheva pūjetvā vanditvā pakkantā.

Buddhakārakadhammā:

Dānapāramī: 'Yathā hi nikkujjito udakakumbho nissesaṁ katvā udakaṁ vamati, na puna paccāharati, evameva dhanaṁ vā yasaṁ vā puttaṁ vā dāraṁ vā aṅgapaccaṅgaṁ vā anoloketvā sampattayācakānaṁ sabbaṁ icchiticchitaṁ nissesaṁ katvā dātabbo.'

Sīlapāramī: 'Yathā hi camarīmigo nāma jīvitampi anoloketvā attano vālameva rakkhati, evaṁ jīvitampi anoloketvā sīlameva rakkhitabbo.'

Nekkhammapāramī: 'Yathā hi ciraṁ bandhanāgāre vasamāno puriso na tattha sinehaṁ karoti, atha kho ukkaṇṭhito avasitukāmo hoti, evameva sabbabhave bandhanāgarasadise katvā sabbabhavehi ukkaṇṭhito muccitukāmo hutvā nekkhammābhimukhova hoti.'

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Paññāpāramī: 'Yathā hi piṇḍapātacāriko bhikkhu hīnādibhedesu kulesu kiñci avajjetvā paṭipāṭiyā piṇḍāya caranto khippaṁ yāpanaṁ labhati, evaṁ sabbapaṇḍite upasaṅkamitvā pañhaṁ pucchitabbo.'

Vīriyapāramī: 'Yathā hi sīho migarājā sabba iriyāpathesu daḷhavīriyo hoti, evaṁ sabbabhavesu sabba iriyāpathesu daḷhavīriyaṁ katabbo.'

Khantipāramī: 'Yathā hi paṭhaviyaṁ nāma sucimpi pakkhipanti, asucimpi, na tena paṭhavī sinehaṁ, na paṭighaṁ karoti, jamati, sahati, adhivāseti, evaṁ sammānepi avamānepi khamova samāno bhavitabbaṁ.'

Saccapārami: 'Yathā hi osadhitārakā nāma sabbautūsu attano gamanavīthiṁ jahitvā aññāya vīthiyā na gacchati, sakavīthiyāva gacchati, evaṁ saccaṁ pahāya sampajānamusāvādaṁ pahātabbaṁ.'

Adhiṭṭhānapāramī: 'Yathā hi pabbato nāma sabbadisāsu vātesu paharantesu na kampati, na calati, attano ṭhāneva tiṭṭhati, evaṁ attano adhiṭṭhāne niccalo bhavitabbaṁ.'

Mettāpāramī: 'Yathā hi udakaṁ nāma pāpajanassapi kalyāṇajanassapi sītabhāvaṁ ekasadisaṁ katvā pharati, evaṁ sabbasattesu mettacittena ekacittova bhavitabbaṁ.'

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Upekkhāpāramī: 'Yathā hi paṭhavī nāma sucimpi, asucimpi, pakkhipamāne majjhattāva hoti, evaṁ sukhadukkhesu majjhatova bhavitabbaṁ.'

Kokasunakhaluddaka❄

So kira ekadivasaṁ pubbaṇhasamaye dhanuṁ ādāya sunakhaparivuto araññaṁ gacchi. Antarāmagge ekaṁ piṇḍacārikaṁ bhikkhuṁ disvā kujjhitvā 'kāḷakaṇṇi me diṭṭho, ajja kiñci na labhissāmī'ti cintento pakkāmi. Theropi gāme piṇḍāya caritvā katabhattakicco vihāraṁ pāyasi. Itaro araññe caritvā kiñci alabhitvā paccāgaccanto puna theraṁ disvā 'ajjāhaṁ imaṁ kālakaṇṇiṁ disvā kiñci na labhiṁ, sunakhehi naṁ khādāpessāmī'ti saññaṁ datvā sunakhe vissajjesi. Thero 'mā evaṁ karī' ti yāci. Thero vegena ekaṁ rukkhaṁ abhiruhitvā sākhe nisīdi. Sunakhā rukkhaṁ parivārayiṁsu. Koko gantvā saratuṇḍena therassa pādatale vijjhi. Thero 'mā evaṁ karohī'ti yāci. So tassa yācanaṁ anādayitvā dvepi pādatalāni vijjhiyeva. So vedanānuvattī hutvā satiṁ paccupaṭṭhāpetuṁ nāsakkhi. Pārutacīvaraṁ patamānaṁ kokaṁ sīsato paṭṭhāya parikkhipantameva pati. Sunakhā 'thero patito'ti saññāya ḍaṁsitvā māresuṁ. Thero ekaṁ sukkhadaṇḍakaṁ bhañjhitvā khipi. Sunakhā theraṁ disvā 'sāmikova amhehi khādito'ti ñatvā araññaṁ pavisiṁsu. Thero rukkhā otaritvā satthu santikaṁ gantvā ādito paṭṭhāya taṁ pavattiṁ ārocetvā 'bhante! kacci me arogaṁ sīlan' ti pucchi.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection.

Satthā 'bhikkhu! arogaṁ tava sīlaṁ' ti āha. So appaduṭṭhānaṁ padussitvā vināsaṁ patto, na kevalañca idāneva, atītepi appaduṭṭhānaṁ padussitvā vināsaṁ pattoyevā'ti vatvā atītaṁ āhari:

Atīte kira eko vejjo vejjakammatthāya gāmaṁ vicaritvā kiñci kammaṁ alabhi. So chātajjhatto nikkhamitvā gāmadvāre sambahule kumārake kīḷante disvā 'ime sappena ḍaṁsāpetvā tikicchitvā āhāra labhissāmī'ti cintesi. So ekasmiṁ rukkhabile sīsaṁ nīharitvā nipannaṁ sappaṁ dassetvā 'ambho kumārakā! esa sālikapotako, gaṇhatha nan'ti āha. Atheko kumārako taṁ gīvāya daḷhaṁ gahetvā nīhari. Tassa sappabhāvaṁ ñatvā viravanto avidūre ṭhitassa vejjassa matthake khipi. Sappo vejjaṁ ḍaṁsitvā tattheva jīvitakkhayaṁ pāpesi. Evaṁ koko pubbepi appaduṭṭhassa padussitvā vināsaṁ pattoyevā'ti vatvā imaṁ gāthamāha:

Yo appaduṭṭhassa narassa dussati,
Suddhassa posassa anaṅgaṇassa,
Tameva bālaṁ pacceti pāpaṁ,
Sukhumo rajo paṭivātaṁva khitto.

Desanāvasāne so bhikkhu arahatte patiṭṭhahi.

Kampitaṁ, Calitaṁ, Ādhūtaṁ, **Dhūtaṁ**.
Pūjitaṁ, Accitaṁ, Apacitaṁ, **Apacāyitaṁ**.
Bhaṭṭhaṁ, Galitaṁ , Cutaṁ, Pannaṁ, Ghaṁsitaṁ.
Chātaṁ, Bubhukkhitaṁ, Jighacchitaṁ, Khuditaṁ.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Atītakamma Vatthu

Sambamulā bhikkhū satthu dassanatthāya āgacchantā ekaṁ gāmaṁ piṇḍāya pavisiṁsu. Tasmiṁ khaṇe bhattaṁ pacitvā sūpabyañjanaṁ pacamānāya ekissā itthiyā uddhanato aggijālā uṭṭhahitvā chadanaṁ gaṇhi. Tato ekaṁ tiṇakaraḷaṁ uṭṭhahitvā jhāyamānaṁ ākāsaṁ pakkhandi. Tasmiṁ khaṇe eko kāko ākāsena gacchanto tattha gīvaṁ pavesetvā jhāyitvā gāma maḷjhe pati. Bhikkhū taṁ disvā 'aho bhāriyaṁ kammaṁ kākena kataṁ, iminā katakammaṁ satthāraṁ pucchissāmā'ti cintetvā pakkamiṁsu.

Aparepi bhikkhū satthu dassanatthāya nāvaṁ abhiruhitvā gacchiṁsu. Nāvā samuddamaḷjhe niccalā aṭṭhāsi. Manussā 'kāḷakaṇṇinā ettha bhavitabban'ti salākaṁ vicāresuṁ. Salākaṁ tikkhattumpi nāvikassa bhariyāyeva pāpuṇi. Manussā 'kiṁ sāmī'ti nāvikassa mukhaṁ olokesuṁ. Nāviko 'na sakkā etissā atthāya mahājanaṁ nāsetuṁ, udake naṁ khipathā'ti āha Te manussa 'tassā sabbābharaṇāni omuñcitvā ekaṁ pilotikaṁ nivāsāpetvā, vālukakuṭaṁ gīvāya bandhitvā sammudde khipiṁsu. Macchakacchapā naṁ vilumpiṁsu. Etissā itthiyā katakammaṁ satthāraṁ pucchissāmā'ti nāvāto oruyha pakkamiṁsu.

Aparepi satta bhikkhū satthāraṁ dassanatthāya āgacchantā ekaṁ leṇe vāsaṁ kappesuṁ. Rattiyabhāge eko pasāṇo pavaṭṭamāno leṇadvāraṁ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection.

pidahi. Manussā 'apanessāma nan'ti vāyamantāpi taṁ ṭhānā cāletuṁ nāsakkhiṁsu. Te bhikkhu sattāhaṁ chātajjhattā mahādukkhaṁ anubhaviṁsu. Sattame divase pāsāṇo sayameva pavaṭṭitvā apagato. Bhikkhu nikkhamitvā 'amhākaṁ imaṁ pāpakammaṁ satthāraṁ pucchissāmā'ti cintetvā pakkamiṁsu.

Te purimehi saddhiṁ antarāmagge samāgantvā sabbe ekatova satthāraṁ upasaṅkamitvā vanditvā nisīdiṁsu. Te attanā diṭṭhānubhūtāni kāraṇāni paṭipāṭiyā pucchiṁsu. Satthāpi tesaṁ paṭipāṭiyā evaṁ byākāsi:

Atīte eko kasako goṇaṁ damento dametuṁ nāsakkhi, So goṇo thokaṁ gantvā nipajji, pothetvā uṭṭhāpitopi thokaṁ gantvā punapi tatheva nipajji. So vāyamitvāpi taṁ dametuṁ asakkonto kodhābhibhūto hutvā 'ito paṭṭhāya sukhaṁ nipajjissasī'ti palālena tassa gīvaṁ paliveṭhetvā aggiṁ adāsi. Goṇo tattheva jhāyitvā mato. Tadā tena kākena taṁ pāpakammaṁ kataṁ, so tassa vipākena sattakkhatuṁ kākayoniyaṁ nibbattitvā evameva ākāse jhāyitvā mato.

Atīte sā itthī ekassa gahapatikassa bhariyā hutvā gehe sabbakiccāni sahattheneva akāsi. Tassā eko sunakho taṁ gehe sabbakiccāni kurumānaṁ olokento nisīdi. Khette bhattaṁ harantiyā dārupaṇṇādīnaṁ vā atthāya araññaṁ gacchantiyā so tāya saddhiṁyeva gacchati. Dahara manussā taṁ disvā 'Ambho! nikkhanto sunakhaluddako, ajja

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

mayaṁ maṁsena bhuñjissāmā'ti upphaṇḍenti. Sā tesaṁ kathāya maṅku hutvā sunakhaṁ leḍḍudaṇḍādīhi paharitvā palāpesi. Sunakho nivattitvā puna anubandhi. So kira tassā tatiye attabhāve sāmiko ahosi, tasmā sinehaṁ chindituṁ na sakkoti. Sā tassa kujjhitvā rajjuṁ ca tucchakuṭaṁ ca ādāya ekaṁ udakaṭṭhānaṁ gantvā kuṭaṁ vālukāya puretvā samīpe ṭhitassa sunakhassa saddamakāsi. Sunakho 'cirassaṁ vata me ajja madhurakathā laddhā'ti naṅguṭṭhaṁ cālento taṁ upasaṅkami. Sā taṁ gīvāya daḷhaṁ gahetvā ekāya rajjukoṭiyā kuṭaṁ bandhitvā ekaṁ rajjukoṭiṁ sunakhassa gīvāya bandhitvā kuṭaṁ udakābhimukhaṁ pavaṭṭesi. Sunakho kuṭaṁ anubandhanto udake patitvā tattheva kālamakāsi. Sā tassa kammavipākena vālukāya kuṭaṁ gīvāya bandhitvā udake pakkhitā kālamakāsi.

Atīte ekasmiṁ aṭavippadese satta gopāladārakā gāviyo vicāretvā āgacchantā ekaṁ mahāgodhaṁ disvā anubandhiṁsu. Godhā palāyitvā ekaṁ vammikaṁ pāvisi. Te 'sve āgantvā gaṇhissāmā'ti ekekoekekaṁ sākhābhaṅgamuṭṭhimādāya sattapi janā tassa vammikassa satta chiddāni pidahitvā pakkamiṁsu. Sattame divase taṁ vammikaṁ disvā satiṁ paṭilabhitvā 'kā nu kho tassā godhāya pavattī'ti attanā attanā pidahitāni chiddāni vivariṁsu. Godhā jīvite nirālayā hutvā aṭṭhicammāvasesā pavedhamānā nikkhami. Te taṁ disvā anukampaṁ katvā 'mā naṁ māretha, sattāhaṁ chinnabhattā jātā'ti tassā piṭṭhiṁ parimajjitvā 'sukhena gacchāhī'ti vissajjesuṁ. Tadā

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

bhikkhave! tumhehi sattahi gopālakehi hutvā taṁ kammaṁ kataṁ, tena vipākena sattāhaṁ mahādukkhaṁ anubhavitthā'ti vatvā imaṁ gāthamāha:

Na antalikkhe, na samuddamajjhe,
Na pabbatānaṁ vivaraṁ pavissa,
Na vijjate so jagatippadeso,
Yatraṭṭhito mucceyya pāpakammā.

Desanāvasāne te bhikkhū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṁsu.

Desanā Mālā⑩

Anekajāti saṁsāraṁ sandhāvisaṁ anibbisaṁ,
Gahakārakaṁ gavesanto dukkhājāti punappunaṁ.
Gahakāraka ! dīṭṭho'si puna gehaṁ na kāhasi,
Sabbā te phāsukā bhaggā gahakūṭaṁ visaṅkhataṁ,
Visaṅkhāragataṁ cittaṁ,
Taṇhānaṁ khayamajjhagā.

Sappo duṭṭho khaḷo duṭṭho, sappo duṭṭhataro khaḷo,
Mantosadhehi so sappo, khaḷo ken'upasammati.

Rūpa yobbana sampannā, visāla kula sambhavā,
Vijjā hīnā na sobhante, nigandhā iva kiṁsukā.

Yo sisso sippa lobhena, bahu gaṇhāti taṁ sippaṁ,
Mūgo'va supinaṁ passaṁ, kathetunpi na ussahe.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Mā ca vegena kiccāni, kāresi kārāpesi vā,
Sahasā kāritaṁ kammaṁ, mando pacchānutappati.

Āpaṁ pivanti no najjā,
Rukkhā khādanti no phalaṁ,
Vassanti kvaci no meghā,
Paratthāya sataṁ dhanaṁ.

Asantassa piyo hoti,
Santaṁ na kurute piyaṁ,
Asataṁ dhammaṁ roceti,
Taṁ parābhavato mukhaṁ.

Ati piyo na kātabbo, khaḷo koṭuhalaṁ karo,
Sirasā vayhamāno'pi, addha pūro ghaṭo yathā.

Ghare duṭṭho ca musiko, vane duṭṭho ca vānaro,
Sakuṇe duṭṭho ca kāko, nare duṭṭho ca brāhmaṇo.

Paṇḍitassa pasaṁsāya, daṇḍo bālena dīyate,
Paṇḍito paṇḍiten'eva vaṇṇito'va suvaṇṇito.

Dukkho nivāse sambādhe, ṭhāne asuci saṅkhate,
Tato arimhi appiye, tato pi akataññunā.

Na visaṁ visamiccāhu,
Dhanaṁ saṅghassa uccate,
Visaṁ ekaṁ'va hanati,
Sabbaṁ saṅghassa santakaṁ.

Apattheyyaṁ na pattheyya,
Acinteyyaṁ na cintaye,

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection

Dhammameva sucinteyya,
Kālaṁ mogharṁ na accaye.

Acintitampi bhavati, cintitampi vinassati,
Na hi cintāmayā bhogā, itthiyā vā purisassa vā.

Dhanahīne caje mitto, puttadārā sahodarā
Dhanavanto'va sevanti, dhanaṁ loke mahāsakhā.

Sine sippaṁ, sine dhanaṁ,
Sine pabbatamāruyharṁ,
Sine kāmassa kodhassa,
Ime pañca sine sine.

Ekayāmaṁ saye rājā, dviyāmañca paṇḍito,
Gharāvāso tiyāmañca, catuyāmañca yācako.

Yathā udumbara pakkā, bahi rattakameva ca,
Anto kimihi sampuṇṇā evaṁ dujjana hadayā.

Yāvajīvampi ce bālo paṇḍitaṁ payirupāsati,
Na so dhammaṁ vijānāti, dabbī sūparasaṁ yathā.

Susukharṁ vata jīvāma, āturesu anāturā
Āturesu manussesu, viharāma anāturā.

Susukharṁ vata jīvāma, ussukesu anussukā
Ussukesu manussesu, viharāma anussukā.

Parokkhe guṇahantāraṁ, paccakkhe piyavādinaṁ,
Vajjeyya tādisaṁ mittaṁ,
Visakumbhe yathā madhuṁ.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Anto jaṭā bahi jaṭā jaṭāya jaṭitā pajā,
Taṁ taṁ gotama pucchāmi
Ko imaṁ vijaṭaye jaṭaṁ?

Sīle patiṭṭhāya naro sapañño
Cittaṁ paññaṁ ca bhāvayaṁ,
Ātāpī nipako bhikkhu, so imaṁ vijaṭaye jaṭaṁ.

Adhanassa rasaṁ khādā, abalassa hanakāro,
Apaññassa vākyaratā, ummattakā samā ime.

YO VADATAṀ PAVARO MANUJESU
SAKYAMUNĪ BHAGAVĀ KATAKICCO
PĀRAGATO BALAVIRIYASAMAṄGĪ
TAṀ SUGATAṀ SARAṆATTHAMUPEMI.

RĀGAVIRĀGAMANEJAMASOKAṀ
DHAMMASAṄKHATAMAPPAṬIKŪLAṀ
MADHURAMIMAṀ PAGUṆAṀ SUVIBHATTAṀ
DHAMMAMIMAṀ SARAṆATTHAMUPEMI.

YATTHA CA DINNAMAHAPPHALAMĀHU
CATŪSU SUCĪSU PURISAYUGESU
AṬṬHA CA PUGGALADHAMMADDASĀ TE
SAṄGHAMIMAṀ SARAṆATTHAMUPEMI.

SUSUKHAṀ VATA JĪVĀMA
VERINESU AVERINO
VERINESU MANUSSESU
VIHARĀMA AVERINO.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy. Kathmandu Collection

ALASASSA KUTO SIPPAṀ
ASIPPASSA KUTO DHANAṀ
ADHANASSA KUTO MITTAṀ
AMITTASSA KUTO SUKHAṀ
ASUKHASSA KUTO PUÑÑAṀ
APUÑÑASSA KUTO VARAṀ.

Nattadosaṁ parejaññā, jaññā dosaṁ parassatu,
Guyhe kumbho'va aṅgāni, paradosañca lakkhaye.

Tilamattaṁ paresaṁ'va appā dosañca passati,
Nāḷikerampi sadosaṁ khaḷajāto na passati.

Dīghā jāgarato ratti, dīghaṁ santassa yojanaṁ,
Dīgho bālānaṁ saṁsāro, saddhammaṁ avijānato.

Hiṁ ramati paṁ, haṁ ramati po,
Thī ramati pu, khu ramati dhaṁ.

Luddhaṁ atthena gaṇheyya,
Thaddhaṁ añjali kammunā,
Chandānuvattiyā mūlhaṁ,
Yathā bhūtena paṇḍitaṁ.

Na vissase amittassa, mitte cāpi na vissase,
Kadāci kupite mitte sabbadosaṁ pakāsaye.

Hitakāro paro bandhu, bandhupi ahito paro,
Ahito dehajo byāḍhi, hitaṁ araññamosadhaṁ.

Sunako sunakhaṁ disvā, dantaṁ dasseti hiṁsituṁ,
Duṭṭhano sujanaṁ disvā, rosayaṁ hiṁsamicchati.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Buddho ৩ = Dasabalo, Satthā, Sabbaññū, Dipaduttamo, Munindo, Bhagavā, Nātho, Cakkhumā, Aṅgiraso, Muni, Lokanātho, Anadhivaro, Samantacakkhu, Sugato, Bhūripaññō, Māraji, Narasīho, Naravaro, Dhammarājā, Mahāmuni, Devadevo, Lokagaru, Dhammasāmi, Tathāgato, Sayambhū, Sammāsambuddho, Varapaññō, Nāyako, Jino, Sakko, Siddhattho, Suddhodani, Gotamo, Sakyasīho, Sakyamuni, Ādiccabandhu.

Mokkho = Nirodho, Nibbānaṁ, Dīpo, Taṇhakkhayo, Paraṁ, Tāṇaṁ, Leṇaṁ, Arūpaṁ, Santaṁ. Saccaṁ, Anālayaṁ, Asaṅkhataṁ, Sivaṁ, Amataṁ, Sududdasaṁ, Parāyanaṁ, Saraṇaṁ, Anītikaṁ, Anāsavaṁ, Dhuvaṁ, Anidassanaṁ, Akataṁ, Apalokitaṁ, Nipuṇaṁ, Anantaṁ, Akkharaṁ, Dukkhakkhayo, Abyāpajjhaṁ, Vivaṭṭaṁ, Khemaṁ, Kevalaṁ, Apavaggo, Virāgo, Paṇītaṁ, Accutaṁ, Padaṁ, Yogakkhemo, Pāraṁ, Mutti, Santi, Visuddhi, Vimutti, Asaṅkhatadhātu, Suddhi, Nibbuti.

Bhāsitaṁ, Kathitaṁ, Lapitaṁ, Vuttaṁ, Abhihitaṁ, Akhyātaṁ, Udīritaṁ, Bhaṇitaṁ, Gaditaṁ, Uditaṁ.

Guttaṁ, Gopitaṁ, Tātaṁ, Gopāyitaṁ, Avitaṁ, Rakkhitaṁ.

Buddhaṁ, Viditaṁ, Paṭipannaṁ, Avagataṁ, Mataṁ, Ñātaṁ.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Khāditaṁ, Gilitaṁ, Bhuttaṁ, Asitaṁ, Ajjhohaṭaṁ, Bhakkhitaṁ.

Present Tense:

5

So pacati.= He cooks.
Tvaṁ pacasi. = You cook.
Ahaṁ pacāmi. I cook.
Te pacanti. = They cook.
Tumhe pacatha.= You cook.
Mayaṁ pacāma. = We cook.
Passive: Paccati, Pacīyati, etc.
So pacati = I am cooking, or I do cook.
Atthi = He is there.
Asi = You are.
Asmi, Amhi = I am.
Santi = They are there.
Attha = You are.
Amha, Asma = We are.

Past Tense or Aorist:

So paci (apaci). = He cooked.
Tvaṁ paco (apaco). = You cooked.
Ahaṁ paciṁ (apaciṁ). = I cooked.
Te paciṁsu. = They cooked.
Tumhe pacittha. = You cooked.
Mayaṁ pacimhā. = We cooked.
Passive: Apacci, Apacīyi, etc.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Āsi = He was.
Āsi = You were.
Āsiṁ = I was.
Āsuṁ = They were.
Āsittha = You were.
Āsimhā = We were.

Future Tense:

So pacissati. = He will cook.
Tvaṁ pacissasi. = You will cook.
Ahaṁ pacissāmi. = I will cook.
Te pacissanti. = They will cook.
Tumhe pacissatha.= You will cook.
Mayaṁ pacissāma. = We will cook.

Passive: Paccissati, Paccīyissati, etc.

5

Imperative Mood:

So pacatu. = Let him cook.
Tvaṁ pacāhi. = Let you cook.
Ahaṁ pacāmi. = Let me cook.
Te pacantu. = Let them cook.
Tumhe pacatha. = Let you cook.
Mayaṁ pacāma. = Let us cook.
Passive: Paccatu, Pācīyatu, etc.
Atthu = Let him be.
Āhi = Let you be.
Asmi = Let me be.
Santu = Let them be.
Attha = Let you be.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Amha = Let us be.

Potential Mood or Optative Mood:

So paceyya. = He may cook.
Tvaṁ paceyyāsi. = You may cook.
Ahaṁ paceyyāmi. = I may cook.
Te paceyyuṁ. = They may cook.
Tumhe paceyyātha.= You may cook.
Mayaṁ paceyyāma.= We may ook.
Assa, Siyā = He may be.
Assa = You may be.
Assaṁ = I may be.
Assu = They may be.
Assatha = You may be
Assāma = We may be.

5 I might (can, could, should, would) cook.

Passive: Pacceyya, Paciyeyya, etc.

Imperfect or Past indefinite:

10

So apacā. = He cooked.
Tvaṁ apaco. = You cooked.
Ahaṁ apacaṁ. = I cooked.
Te apacū. = They cooked.
Tumhe apacittha. = You cooked.
Mayaṁ apacimhā. = We cooked.

Passive: Apaccā, Apacīya, etc.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Past perfect:

So papaca. = He had cooked.
Tvaṁ papace. = You had cooked.
Ahaṁ papaca. = I had cooked.
Te papacu. = They had cooked.
Tumhe papacittha. = You had cooked.
Mayaṁ papacimhā. = We had cooked.

Passive: Papacca, Papacīya, etc.

Conditional:

So apacissa. = If he had cooked.
Tvaṁ apacisse. = If you had cooked.
Ahaṁ apacissaṁ. = If I had cooked.
Te apacissuṁ. = If they had cooked.
Tumhe apacissatha. = If you had cooked.
Mayaṁ apacissamhā. –If we had cooked.

Passive: Apaccissa etc.

The '**tuṁ**' is an infinitive sign: **Pacituṁ** = to cook.
The '**tvā**' is an indeclinabe past participle:
Pacitvā = having cooked.

The Prepositions (Avyaya):

Saṁ = Together with, With
Ava = Down, Off
Anu = After
Adhi = Above, Upon, Over
Pari = Around, About

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Abhi = To, Toward, Into
Ati = Beyond, Over, Across
Ā = To, Up, Toward
Su = Good, Easy, Beauty
Upa = Near, Under, Down, To, Towards
Paṭi = Against, To, Toward
Vi = Separation, Apart, Distinction, Distribution

Namāmi

Namāmi buddhaṁ guṇasāgarantaṁ
Sattā sadā hontu sukhī averā
Kāyo jiguccho sakala duggando
Gacchanti sabbe maraṇaṁ ahaṁ ca.

Namāmi dhammaṁ sugatena desitaṁ
Sattā sadā hontu sukhī averā
Kāyo jiguccho sakala duggando
Gacchanti sabbe maraṇaṁ ahaṁ ca.

Namāmi saṅghaṁ munirāja sāvakaṁ
Sattā sadā hontu sukhī averā
Kāyo jiguccho sakala duggando
Gacchanti sabbe maraṇaṁ ahaṁ ca.

Masculine and Neuter nouns ending in "A"

Declension of Nara m. (man), and Vana n. (forest):

	Ekavacana	Bahuvacana
Nominative	Naro, Nare	Narā
Accusative	Naraṁ	Nare
Instrumental	Narena	Narehi Narebhi

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Dative	Narāya, Narassa	Narānaṁ
Ablative	Narā, Naramhā, Narasmā	Narehi, Narebhi
Genitive	Narassa	Narānaṁ
Locative	Nare, Naramhi, Narasmiṁ	Naresu
Vocative	Nara	Narā
	Ekavacana	Bahuvacana
Nominative	Vanaṁ	Vanā, Vanāni
Accusative	Vanaṁ	Vane, Vanāni
Instrumental	Vanena	Vanehi, Vanebhi
Dative	Vanāya, Vanassa	Vanānaṁ
Ablative	Vanā, Vanamhā, Vanasmā	Vanehi, Vanebhi
Genitive	Vanassa	Vanānaṁ
Locative	Vane, Vanamhi, Vanasmiṁ	Vanesu
Vocative	Vana	Vanā

Masculine Nouns in "I" and "U"

The Declension of Muni m. (sage) and of Guru (teacher):

	Ekavacana	Bahuvacana
Nominative	Muni	Munī, Munayo
Accusative	muniṁ	Munī, Munayo
Instrumental	Muninā	Munīhi, Munībhi
Dative	Munissa	Munino, Munīnaṁ
Ablative	Munimhā, Munismā	Munīhi, Munībhi
Genitive	Munissa	Munīnaṁ, Munino,
Locative	Munimhi, Munismiṁ	Munīsu
Vocative	Muni	Munī, Munayo

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

	Ekavacana	Bahuvacana
Nominative	Guru	Garavo, Gurū
Accusative	Gurum	Garavo, Gurū
Instrumental	Gurunā	Gurūhi, Gurūbhi
Dative	Gurussa	Guruno, Gurūnaṁ
Ablative	Gurumhā, Gurusmā	Gurūhi, Gurūbhi
Genitive	Gurussa	Guruno, Gurūnaṁ
Locative	Gurumhi, Gurusmiṁ	Gurūsu
Vocative	Guru	Gurū, Gurave, Garavo

The meaning of the eight cases (Vibhatti):

1. Subject in a sentence — Nominative
2. Object — Accusative
3. By, With, Through — Instrumental
4. To, For — Dative
5. From, Out of, Than — Ablative
6. Of, Among, Belonging to — Genitive
7. In, On, At — Locative
8. To address a person or thing — Vocative

Sīlānisaṁsaṁ:

1. Mahantaṁ bhogakkhandhaṁ adhigacchati.
2. Kalyāṇo kittisaddo abbhuggacchati.
3. Visārado upasaṅkamati amaṅkubhūto.
4. Asammūḷho kālaṁ karoti.
5. Maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjati.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Sandhi = Combination

There are three kinds of combinations of words:

1. Combination of vowels (Sarasandhi)
2. Combination of consonants (Byañjanasandhi)
3. Combination of ṁ (Niggahītasandhi)

1. Saro lopo sare:

Tayo + assu = Tayassu
Yassa + indriyāni = Yassindriyāni
Nohi + etaṁ = Nohetaṁ
Sabbe + eva = Sabbeva
Tatra + ime = Tatrime
Bhikkhunī + ovādo = Bhikkhunovādo
Puttā me + atthi = Puttā matthi
Sametu + āyasmā = Sametāyesmā

2. Paro kvaci:

Yato + udakaṁ = Yatodakaṁ
So + api = Sopi
Sā + eva = Sāva
Vasalo + iti = Vasaloti
Cattāro + ime = Cattārome
Te + ahaṁ = Tehaṁ

3. Na dve vā:

Latā + iva = Latā iva
Vande + ahaṁ = Vande ahaṁ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

4. Yuvaṇṇānameo luttā: (I+Ī = E, U+Ū = O)

Tassa + idaṁ = Tassedaṁ
Vāta + īritaṁ = Vāteritaṁ
Canda + udayo = Candodayo
Vāma + urū = Vāmorū
Ati + iva = Ateva
Na + upeti = Nopeti

5. Yavā sare: (I+Ī = YA, U+Ū =VA)

Vi + ākato = Vyākato
Su + āgataṁ = Svāgataṁ
Bahu + ābādho = Bahvābādho
Iti + assa = Ityassa

6. Eonaṁ: (E=YA, O=VA)

Te + aṇṇa = Tyaṇṇa
So + ahaṁ = Svāhaṁ
Te + ahaṁ = Tyāhaṁ
Me + ayaṁ = Myāyaṁ
Athakho + assa = Athakhvassa

7. Gossāvaṁ:

Go + assaṁ = Gavāssaṁ
Some exceptions:
Tathā + eva = Tathariva
Yathā + eva = Yathariva

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

8. Vyañjane dīgharassā:

Muni + care = Munīcare
Mālā + bhāri = Mālabhāri
Samma + dhammo = Sammādhammo
Khanti + paramaṁ = Khantīparamaṁ
Tatra + ayaṁ = Tatrāyaṁ

9. Saramhā dve:

Pa + gaho = Paggaho
Du + kataṁ = Dukkataṁ

10. Catutthadutiyesveṣaṁ tatiyapaṭhamā:

Ni + ghoso = Nigghoso
A + khanti = Akkhanti
Seta + chattaṁ = Setacchataṁ
Ni + ṭhānaṁ = Niṭṭhānaṁ
Yasa + thero = Yasatthero

11. Vitisseve vā:

Iti + eva = Itveva, Icceva

12. Eonamavaṇṇe:

So + sīlavā = Sasīlavā
Eso + dhammo = Esadhammo
Yācake + āgate = Yācakamāgate
Aggo + akkhāyati = Aggamakkhāyati

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

13. Niggahītaṁ:

Cakkhu + udapādi = Cakkhuṁ udapādi
Ta + khaṇe = Taṁ khaṇe
Ava + siro = Avaṁ siro
Purima + jātiṁ = Purimaṁ jātiṁ

14. Lopo:

Saṁ + ratto = Sāratto
Evaṁ + ahaṁ = Evāhaṁ
Kathaṁ + ahaṁ = Kathāhaṁ
Buddhānaṁ + sāsanaṁ = Buddhānasāsanaṁ
Saṁ + rambho = Sārambho

15. Parasarassa:

Tvaṁ + asi = Tvamasi
Vījaṁ + iva = Vījamiva
Idaṁ + api = Idampi
Abhinanduṁ + iti = Abhinandunti
Kiṁ + iti = Kinti

16. Vagge vagganto:

Taṁ + karoti = Taṅkaroti
Taṁ + carati = Tañcarati
Taṁ + ṭhānaṁ = Taṇṭhānaṁ
Taṁ + dhanaṁ = Tandhanaṁ
Ciraṁ + pavāsiṁ = Cirampavāsiṁ

17. Yevahisu ñño: (ya, eva, hi = ñña)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Yaṁ + yaṁ eva = Yaññadeva
Taṁ + eva = Taññeva
Taṁ + hi = Taṁhi

18. Ye saṁssa:

Saṁ + yamo = Saññamo

19. Mayadā sare:

Taṁ + ahaṁ = Tamahaṁ
Taṁ + idaṁ = Tayidaṁ
Taṁ + alaṁ = Tadalaṁ

20. Chāḷo:

Cha + aggaṁ = Chaḷaggaṁ
Cha + āyatanaṁ = Chaḷāyatanaṁ

21. Tadaminādīni:

Taṁ + iminā = Tadaminā
Sakiṁ + āgamī = Sakadāgāmī
Ekaṁ + ida + ahaṁ = Ekamidāhaṁ
Vārino + vāhako = Valāhako
Jīvana + mūtto = Jīmūtto
Chava + sayanaṁ = Susānaṁ

21. Saṁyogādi lopo:

Puppharṁ + assā = Pupphaṁsā

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Jāyate + aggini = Jāyategini

22. Tavaggavaraṇānaṁ ye cavaggavayaññā:

Ityassa = Icyassa
Tathyaṁ = Tachyaṁ
Yadyevaṁ = Yajyevaṁ
Adhyattaṁ = Ajhyataṁ
Thanyaṁ = Thañyaṁ
Dibyaṁ = Dibyaṁ
Pokkaraṇyo = Pokkharañyo

24. Vaggalasehi te:

Icyassa + Iccassa
Tachyaṁ + Tacchaṁ
Yajyevaṁ + Yajjevaṁ
Ajhyataṁ + Ajjhataṁ
Thañyaṁ + Thaññaṁ
Dibyaṁ + Dibbaṁ
Pokkharañyo + Pokkharañño
Phalyate + Phallate
Asyate + Assate

25. Catutthadutiyasvesaṁ tatiyapaṭhamā:

Tachchaṁ = Taccharn
Ajhjhattaṁ = Ajjhattaṁ
Ajhjhinamutto = Ajjhinamutto

26. Ve vā:

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Bahvābādho = Bavhābādho

27. Hassa vipallāso:
Guhyaṁ = Guyhaṁ

28. Vanataragā cāgamā:

Atta + atthaṁ = Attadatthaṁ
Sammā + eva = Sammadeva
Puthu + eva = Puthageva
Yathā + idaṁ = Yathayidaṁ
Idha + āhu = Idhamāhu
Ni + Ojaṁ = Nirojaṁ
Tasmā + iha = Tasmātiha
Ito + āyati = Itonāyati
Ti + aṅgikaṁ = Tivaṅgikaṁ

29. Tathanarānaṁ ṭaṭhaṇalā:

Dukkataṁ = Dukkaṭaṁ
Atthakathā = Aṭṭhakathā
Gahanaṁ = Gahaṇaṁ
Parigho = Paligho
Parāyati = Palāyati

Note:
⓪②④⑤:Visuddhimagga Pāli ①:Saṁyuttanikāya ③⑥⑦⑧⑩⓿❶❷❸❹❺❻❼❽❄: Dhammapada-aṭṭhakathā Pāli⑨❾:Jātakaṭṭhakathā Pāli ❿:Dhammapada / Lokanīti Pāli
✂: Moggalāna Veyyākaraṇa
☙:Abhidhānappadīpikā

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

巴利文的簡介

佛陀四十五年說法教化，涅槃後，大迦葉、阿難、優波離等上座阿羅漢在王舍城集結大藏經。後來阿育王受聖教感化，就派人往各地傳佈佛教，如錫蘭、緬甸、泰國等地。佛陀對語言的態度是開放的，是鼓勵本土化，所以巴利語聖典就以不同的文字來傳承，如錫蘭文、緬甸文、泰國文、高棉文、印度文大藏經，乃至近代的羅馬字大藏經，今日的電腦版大藏經。台灣亦嘗試翻譯巴利語大藏經。但這些不同的文字都共同保留了巴利語的教義。

巴利語是一種生活的用語，但今日的學習者只是在學一種死的文字，相當可惜。在我們的課程之中，也會教唱佛典的偈頌，還有日常會話，佛典故事等。另方面，一般的教學者，都只著重西式的文法，深入古典的文法書則能通達聖典的各種用例。

巴利文是柔軟、優美的語言，是世尊說法教誡的用語，能帶給人們喜悅與快樂。今日的佛友，試著以聖典語和佛陀會面吧！

New Concept Pāli

著者：護法比丘 (Dharmagupta)
出版者：法源中心
印贈處：台南市北園街 89 號
郵政劃撥：3134013
戶名：護法
電話：(06)2082042
贈書處：嘉義市佛教青年會
嘉義市民生北路 116 號 5 樓
電話：(05)2290595
高雄維鬘傳道協會
高雄市小港區大鵬路 142 號
電話：(07)8033096
正信佛教青年會
高雄市中正二路 58 號 9 樓
電話：(07)2247705
網址：http://Sparc6.cc.ncku.tw/~lausinan/Dharmagupta/master.htm
承印者：和裕出版社
地址：台南市海佃路 2 段 636 巷 5 號
電話：(06)2566443-4
封面攝影：蔡秀懿
封面設計：張曉玲
中華民國八十六年七月

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

Error

punappunnaṁ -- punappunaṁ p.9, L.23, 27
beriñcarāpetvā -- bheriñcarāpetvā p.33, L.7
dammanāvaṁ -- dhammanāvaṁ p.35, L.20
Saccapārami -- Saccapāramī p.37, L.17
pahātabbaṁ -- na bhāsitabbaṁ p.37, L.21
Sambamulā -- Sambahulā p.40, L.3
So pacati -- Ahaṁ pacāmi p.49, L13
3134013 -- 31340135 p.63

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection

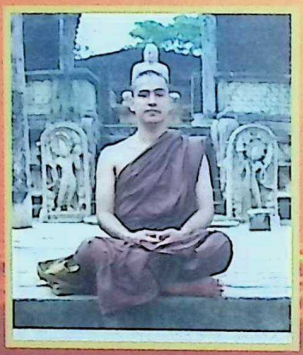

作者簡介

護法法師（Dharmagupta Bhikkhu），1965年生於佛陀的故鄉，13歲出家，17歲閱畢巴利文大藏經，18歲獲僧團頒贈「正法保護者」的榮譽。18歲前往泰國求學，20歲受比丘戒，22歲獲頒Buddha Sāstra Pandita的殊榮，同年泰國大朱拉隆根（Mahaculalankorn）大學哲學系畢業，曾於Viveka Asom、解脫自在園、意識研究中心禪修。

1989年到台灣弘法，1995年成大文學碩士。著有巴利文、尼泊爾文、英文佛書，合作翻譯《長部》、《彌蘭陀王經》等爲尼泊爾文。中文著作有《靜坐實用手冊》、《涅槃的高速公路》。常教授禪修、《清淨道論》、巴利文、梵文。

法師開示，深入淺出，風趣中流露著生活的智慧，引人在歡樂中享用佛法。法語常一針見血，令人感解心開，法喜充滿。未來擬建立一個解行並重的法源中心。

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu Collection